

EBA/GL/2017/11

21/03/2018

Vidaus valdymo

gairēs

1. Atitiktis gairėms ir informavimo pareiga

Šių gairių statusas

1. Šiame dokumente pateiktos pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010¹ 16 straipsnį parengtos gairės. Pagal Reglamento Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ir finansų įstaigos turi dėti visas pastangas siekdamos laikytis šių gairių.
2. Gairėse išdėstoma EBI nuomonė dėl tinkamos priežiūros praktikos Europos finansų priežiūros institucijų sistemoje arba dėl to, kaip Sąjungos teisė turėtų būti taikoma tam tikroje srityje. Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 dalyje apibrėžtos kompetentingos institucijos, kurioms taikomos šios gairės, turėtų jų laikytis ir atitinkamai jas įtraukti į savo praktiką (pvz., iš dalies pakeisti savo teisinę sistemą arba priežiūros procesus), įskaitant tuos atvejus, kai gairės pirmiausia yra skiriamos įstaigoms.

Pranešimo reikalavimai

3. Pagal Reglamento Nr. 1093/2010 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos iki 21/05/2018. privalo EBI pranešti, ar laikosi arba ketina laikytis šių gairių, arba nurodyti nesilaikymo priežastis. Jeigu kompetentingos institucijos iki šio termino nepateiks jokio pranešimo, EBI laikys, kad jos gairių nesilaiko. Pranešimus reikėtų siųsti adresu compliance@eba.europa.eu užpildžius EBI interneto svetainėje pateiktą formą ir įrašius nuorodą „EBA/GL/2017/11“. Pranešimus turėtų teikti asmenys, turinys įgaliojimus pranešti apie gairių laikymąsi savo kompetentingų institucijų vardu. Apie visus gairių laikymosi pasikeitimus taip pat būtina pranešti EBI.
4. Pranešimai bus skelbiami EBI interneto svetainėje pagal 16 straipsnio 3 dalį.

¹ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB (OL L 331, 2010 12 15, p. 12).

2. Dalykas, taikymo sritis ir sąvokų apibrėžtys

Dalykas

5. Šiose gairėse nustatytos vidaus valdymo priemonės, procesai ir mechanizmai, kuriuos kredito įstaigos ir investicinės įmonės privalo įgyvendinti pagal Direktyvos 2013/36/ES² 74 straipsnio 1 dalį, siekdamos užtikrinti veiksmingą ir pagrįstą įstaigos valdymą.

Adresatai

6. Šios gairės skirtos Reglamento (ES) Nr. 575/2013³ 4 straipsnio 1 dalies 40 punkte apibrėžtoms kompetentingoms institucijoms, įskaitant Europos Centrinį Banką, kai šis sprendžia klausimus, susijusius su jam Reglamentu (ES) Nr. 1024/2013 pavestomis užduotimis, ir Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnio 1 dalies 3 punkte apibrėžtoms įstaigoms.

Taikymo sritis

7. Šios gairės taikomos įstaigų valdymo priemonėms, įskaitant jų organizacinę struktūrą ir atitinkamą atsakomybę, rizikos, su kuria įstaiga susiduria arba gali susidurti, nustatymo, valdymo, stebėsenos ir pranešimo apie tokią riziką procesus, ir vidaus kontrolės sistemą.
8. Šiomis gairėmis siekiama aprėpti visas esamas valdybos struktūras neteikiant pirmenybės jokiai konkrečiai struktūrai. Gairėmis nesikišama į bendrąjį kompetencijų paskirstymą pagal nacionalinę bendrovių teisę. Tad jos turėtų būti taikomos neatsižvelgiant į pasirinktą valdybos struktūrą (monistinę ir (arba) dualistinę valdybos struktūrą ir (arba) kitokią struktūrą) visose valstybėse narėse. Valdymo organas, kaip apibrėžta Direktyvos 2013/36/ES 3 straipsnio 1 dalies 7 ir 8 punktuose, turėtų būti suprantamas kaip organas, vykdamas valdymo (vykdomąsias) ir priežiūros (nevykdomąsias) funkcijas⁴.
9. Terminai „valdymo funkciją vykdamasis valdymo organas“ ir „priežiūros funkciją vykdamasis valdymo organas“ vartojami visame šių gairių tekste neatsižvelgiant į jokią konkrečią valdymo struktūrą, o nuorodas į valdymo (vykdomosios) ar priežiūros (nevykdomosios) funkcijos vykdytojus reikėtų suprasti kaip taikomas už tą funkciją pagal nacionalinę teisę atsakingiems valdymo organams arba jų nariams. Įgyvendindamos šias gaires kompetentingos institucijos

² 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013 6 27, p. 338).

³ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl prudenčių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 (OL L 176, 2013 6 27, p. 1-337).

⁴ Taip pat žr. Direktyvos 2013/36/ES 56 konstatuojamąją dalį.

turėtų atsižvelgti į nacionalinę bendrovių teisę ir prireikus patikslinti, kuriam valdymo organui arba kuriems valdymo organo nariams turėtų būti taikomos tos funkcijos.

10. Valstybėse narėse, kuriose valdymo organas visas arba kai kurias vykdomąsias funkcijas paveda asmeniui ar vidaus vykdomajam organui (pvz., generaliniam direktoriui, valdymo grupei ar vykdomajam komitetui), pagal tą pavedimą tas vykdomąsias funkcijas atliekantys asmenys turėtų būti suprantami kaip valdymo organo valdymo funkcijos vykdytojai. Šiose gairėse bet kokią nuorodą į valdymo organą reikėtų suprasti kaip apimančią vykdomojo organo narius arba generalinį direktorių, kaip apibrėžta šiose gairėse, net jeigu jie nebuvo pasiūlyti arba paskirti pagal nacionalinę teisę kaip oficialūs įstaigos valdymo organo ar organų nariai.
11. Valstybėse narėse, kuriose kai kurias pareigas vietoj valdymo organo tiesiogiai vykdo įstaigos akcininkai, nariai ar savininkai, įstaigos turėtų užtikrinti, kad tokios pareigos ir su jomis susiję sprendimai, kiek įmanoma, atitiktų valdymo organui taikytinas gaires.
12. Šiose gairėse vartojamos generalinio direktoriaus, vyriausiojo finansininko ir pagrindines užduotis atliekančių asmenų apibrėžtys yra tik funkcinio pobūdžio ir nėra pagrindas paskirti pareigūnus ar sukurti pareigybes arba kurti tų pareigų, nebent tai būtų numatyta taikytinuose ES ar nacionalinės teisės aktuose.
13. Įstaigos turėtų laikytis, o kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad įstaigos individualiai, iš dalies konsoliduotai ir konsoliduotai laikytųsi šių gairių pagal jų taikymo lygį, kaip numatyta Direktyvos 2013/36/ES 109 straipsnyje.

Sąvokų apibrėžtys

14. Jei nenurodyta kitaip, Direktyvoje 2013/36/ES vartojamos ir apibrėžtos sąvokos šiose gairėse turi tokią pat reikšmę. Be to, gairėse vartojamos šios sąvokos:

Priimtina rizika	bendrasis rizikos, kurią siekdama savo strateginių tikslų įstaiga nori prisiimti, lygis ir tipai, atsižvelgiant į įstaigos pajėgumą prisiimti riziką ir verslo modelį.
Pajėgumas prisiimti riziką	didžiausias rizikos, kurią įstaiga gali prisiimti, lygis, atsižvelgiant į įstaigos kapitalo bazę, pajėgumus valdyti ir kontroliuoti riziką ir reguliavimo apribojimus.
Rizikos kultūra	įstaigos normos, nuostatos ir elgesys, susiję su rizikos suvokimu, rizikos priėmimu ir rizikos valdymu, taip pat kontrolės priemonės, lemiančios su rizika susijusius sprendimus. Rizikos kultūra daro įtaką vadovybės ir darbuotojų sprendimams kasdienėje veikloje ir turi poveikį jų prisiimamai rizikai.
Įstaigos	kredito įstaigos ir investicinės įmonės, kaip apibrėžta atitinkamai Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose.

Darbuotojai	visi įstaigos ir į konsolidavimą įtrauktų patronuojamųjų įmonių darbuotojai, įskaitant patronuojamąsias įmones, kurioms netaikoma Direktyva 2013/36/ES, ir visi valdymo funkciją ir priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo nariai.
Generalinis direktorius	asmuo, atsakingas už bendrą įstaigos veiklos vadybą ir valdymą.
Vyriausiasis finansininkas	asmuo, kuriam tenka visa atsakomybė už tokios veiklos valdymą: finansinių išteklių valdymą, finansų planavimą ir finansinę atskaitomybę.
Vidaus kontrolės funkcijų vadovai	aukščiausio hierarchijos lygmens asmenys, atsakingi už veiksmingą kasdienės nepriklausomo rizikos valdymo, atitikties ir vidaus audito funkcijų veiklos valdymą.
Pagrindines užduotis atliekantys asmenys	<p>asmenys, kurie turi reikšmingą įtaką įstaigos valdymui, bet kurie nėra valdymo organo nariai ir generalinis direktorius. Tai vidaus kontrolės funkcijų vadovai ir vyriausiasis finansininkas, jeigu jie nėra valdymo organo nariai, ir kiti pagrindines užduotis atliekantys asmenys, jeigu įstaigos juos nustatė remdamosi rizikos vertinimu grindžiamu požiūriu.</p> <p>Kiti pagrindines užduotis atliekantys asmenys gali būti svarbių verslo linijų, Europos ekonominės erdvės ir (arba) Europos laisvosios prekybos asociacijos padalinių, trečiųjų šalių patronuojamųjų įmonių ir kitų vidaus funkcijų vadovai.</p>
Rizikos ribojimu pagrįstas konsolidavimas	prudencinių taisyklių, išdėstytų Direktyvoje 2013/36/ES ir Reglamente (ES) Nr. 575/2013, taikymas konsoliduotu arba iš dalies konsoliduotu lygmeniu pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 1 dalies 2 antraštinės dalies 2 skyrių. Rizikos ribojimu pagrįstas konsolidavimas taikomas visoms patronuojamosioms įmonėms, kurios yra įstaigos arba finansų įstaigos, kaip atitinkamai apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnio 3 ir 26 punktuose, ir taip pat gali būti taikomas ES viduje ir ne ES įsteigtoms papildomas paslaugas teikiančioms įmonėms, kaip apibrėžta to reglamento 2 straipsnio 18 punkte.
Konsoliduojančioji įstaiga	įstaiga, kuri privalo laikytis prudencinių reikalavimų pagal Reglamento (ES) 575/2013 1 dalies 2 antraštinės dalies 2 skyrių, remiantis konsoliduota būkle.
Svarbios įstaigos	Direktyvos 2013/36/ES 131 straipsnyje nurodytos įstaigos (pasaulinės sisteminės svarbos įstaigos (angl. G-SII) ir kitos sisteminės svarbos įstaigos (angl. O-SII)) ir, atitinkamai atvejais, kitos kompetentingos institucijos arba nacionalinės teisės aktuose nurodytos įstaigos, įvertinus įstaigos dydį, vidaus organizacinę struktūrą, veiklos pobūdį, mastą ir sudėtingumą.

Biržos prekybos sąraše esanti KRD įstaiga	įstaigos, kurių finansinėmis priemonėmis prekiaujama reguliuojamoje rinkoje arba daugiašalėje prekybos sistemoje, kaip apibrėžta Direktyvos 2014/65/ES 4 straipsnio 21 ir 22 punktuose, vienoje ar keliose valstybėse narėse ⁵ .
Akininkas	asmuo, kuriam priklauso įstaigos akcijos arba, priklausomai nuo įstaigos teisinės formos, kiti įstaigos savininkai arba nariai.
Direkoriaus pareigos	įstaigos arba kito juridinio subjekto valdymo organo nario pareigos.

3. Įgyvendinimas

Taikymo data

15. Šios gairės taikomos nuo 2018 m. birželio 30 d.

Panaikinimas

16. 2011 m. rugsėjo 27 d. EBI gairės dėl vidaus valdymo (GL 44) panaikinamos nuo 2018 m. birželio 30 d.

⁵ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES (OL L 173, 2014 6 12, p. 349).

4. Gairės

I antraštinė dalis. Proporcingumas

17. Direktyvos 2013/36/ES 74 straipsnio 2 dalyje įtvirtintu proporcingumo principu siekiama užtikrinti, kad vidaus valdymo priemonės derėtų su konkrečios įstaigos rizikos pobūdžiu ir veiklos modeliu, kad reguliavimo reikalavimų tikslai būtų veiksmingai pasiekti.
18. Rengdamos ir įgyvendindamos vidaus valdymo priemonės, įstaigos turėtų atsižvelgti į savo dydį ir organizacinę vidaus struktūrą, veiklos pobūdį, mastą ir sudėtingumą. Svarbios įstaigos turėtų įsidięgti sudėtingesnes valdymo priemonės, o mažos ir mažiau sudėtingos įstaigos gali įgyvendinti paprastesnes valdymo priemonės.
19. Siekdamos taikyti proporcingumo principą ir užtikrinti tinkamą reikalavimų įgyvendinimą, įstaigos ir kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į šiuos kriterijus:
 - a. į bendrą įstaigos ir į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą įtrauktų patrunuojamųjų įmonių balanso dydį;
 - b. įstaigos geografinės veiklos sritis ir veiklos kiekvienoje jurisdikcijoje mastą;
 - c. įstaigos teisinę formą ir tai, ar įstaiga priklauso grupei ir, jei taip, grupės lygmeniu atliktą proporcingumo įvertinimą;
 - d. ar įstaiga įtraukta į biržos prekybos sąrašus, ar ne;
 - e. ar įstaigai leidžiama naudoti vidaus modelius kapitalo reikalavimams matuoti (pvz., vidaus reitingais pagrįstą metodą);
 - f. įstaigos vykdomos leidžiamos veiklos ir paslaugų tipą (taip pat žr., pvz., Direktyvos 2013/36/ES 1 priedą ir Direktyvos 2014/65/ES 1 priedą);
 - g. pagrindinės veiklos modelį ir strategiją, verslo veiklos pobūdį ir sudėtingumą ir įstaigos organizacinę struktūrą;
 - h. įstaigos rizikos strategiją, priimtą riziką ir faktinį rizikos pobūdį, taip pat atsižvelgiant į SREP kapitalo ir SREP likvidumo vertinimo rezultata;
 - i. įstaigos nuosavybės ir finansavimo struktūrą;
 - j. klientų tipą (pvz., mažmeninės prekybos įmonės, bendrovės, institucijos, mažosios įmonės, viešosios įstaigos) ir produktų ar sutarčių sudėtingumą;

- k. užsakomąsias paslaugas ir platinimo kanalus ir
- l. turimas informacinių technologijų (IT) sistemas, įskaitant tęstinumo sistemas ir užsakomąsias paslaugas šioje srityje.

II antraštinė dalis. Valdymo organo ir komitetų vaidmuo ir sudėtis

1 Valdymo organo vaidmuo ir atsakomybė

- 20. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 88 straipsnio 1 dalį valdymo organas privalo priimti visišką ir bendrą atsakomybę už įstaigą ir nustato, prižiūri ir yra atsakingas už valdymo priemonių, kuriomis užtikrinamas veiksmingas ir riziką ribojantis įstaigos valdymas, įgyvendinimą įstaigoje.
- 21. Valdymo organo pareigos taip pat turėtų būti aiškiai nustatytos, atskiriant valdymo (vykdomosios) funkcijos vykdytojų pareigas nuo priežiūros (nevykdomosios) funkcijos vykdytojų pareigų. Valdymo organo atsakomybė ir pareigos turėtų būti apibūdintos raštiškame dokumente ir tinkamai patvirtintos valdymo organo.
- 22. Visi valdymo organo nariai turėtų gerai išmanyti valdymo organo struktūrą ir atsakomybę ir įvairių valdymo organo ir jo komitetų funkcijų vykdytojų užduočių pasidalijimą. Siekiant užtikrinti tinkamą kontrolę ir pusiausvyrą, priimant sprendimus neturėtų dominuoti vienas narys arba nedidelė narių grupė. Priežiūros funkciją vykdomantis valdymo organas ir valdymo funkciją vykdomantis valdymo organas turėtų veiksmingai sąveikauti. Abiejų funkcijų vykdytojai turėtų vieni kitiems teikti pakankamą informaciją, kad galėtų atlikti savo atitinkamus vaidmenis.
- 23. Valdymo organas turėtų būti atsakingas už toliau išvardytų priemonių nustatymą, tvirtinimą ir įgyvendinimo priežiūrą:
 - a. bendrą verslo strategiją ir pagrindinę įstaigos politiką pagal taikytiną teisinę ir reguliavimo sistemą, atsižvelgiant į įstaigos ilgalaikius finansinius interesus ir mokumą;
 - b. bendrą rizikos strategiją, įskaitant įstaigai priimtą riziką ir rizikos valdymo sistemą bei priemones, užtikrinant, kad valdymo organas skirtų pakankamai laiko rizikos klausimams;
 - c. pakankamą ir veiksmingą vidaus valdymo ir vidaus kontrolės sistemą, turinčią aiškią organizacinę struktūrą ir gerai veikiančias nepriklausomas vidaus rizikos valdymo, atitikties ir audito funkcijas, kurias atliekantys asmenys būtų pakankamai autoritetingi ir svarbūs, turėtų išteklių savo funkcijoms vykdyti;
 - d. ir vidaus kapitalo, ir reguliuojamo kapitalo sumas, tipus ir paskirstymą siekiant tinkamai padengti įstaigos riziką;

- e. įstaigos likvidumo valdymo tikslus;
- f. atlygio politiką, derančią su atlyginimų nustatymo principais, nustatytais Direktyvos 2013/36/ES 92–95 straipsniuose ir EBI gairėse dėl patikimos atlygio politikos pagal Direktyvos 2013/36/ES 74 straipsnio 3 dalį ir 75 straipsnio 2 dalį⁶;
- g. priemones, kuriomis siekiama užtikrinti, kad būtų veiksmingai atlikti individualaus ir kolektyvinio valdymo organo tinkamumo vertinimai, kad valdymo organo sudėtis ir tęstinumo planavimas būtų tinkami ir kad valdymo organas veiksmingai atliktų savo funkcijas⁷;
- h. pagrindines užduotis atliekančių asmenų atrankos ir tinkamumo vertinimo procesą⁸;
- i. priemones, kuriomis siekiama užtikrinti kiekvieno valdymo organo komiteto vidaus veikimą jį įsteigus, konkrečiai nustatant:
 - i. kiekvieno iš jų vaidmenį, sudėtį ir užduotis;
 - ii. tinkamą informacijos srautą, įskaitant rekomendacijų ir išvadų dokumentavimą, ir kiekvieno komiteto atskaitomybės ryšius su valdymo organu, kompetentingomis institucijomis ir kitomis šalimis;
- j. rizikos kultūrą pagal šių gairių 9 skirsnį, kuriame dėmesys sutelkiamas į įstaigos rizikos suvokimą ir rizikos prisiėmimą;
- k. įstaigos kultūrą ir vertybes pagal 10 skirsnį, kuriuo skatinamas atsakingas ir etiškas elgesys, įskaitant elgesio kodeksą ar panašią priemonę;
- l. įstaigos lygmens interesų konfliktų sprendimo politiką, atitinkančią 11 skirsnį, ir darbuotojų politiką pagal 12 skirsnį ir
- m. priemones, kuriomis siekiama užtikrinti apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemų vientisumą, įskaitant finansų ir veiklos kontrolės priemones ir įstatymų ir taikytinų standartų laikymąsi.

24. Valdymo organas turi prižiūrėti informacijos atskleidimo procesą ir bendravimą su išorės suinteresuotaisiais subjektais ir kompetentingomis institucijomis.

⁶ EBI gairės dėl patikimos atlygio politikos pagal Direktyvos 2013/36/ES 74 straipsnio 3 dalį ir 75 straipsnio 2 dalį ir informacijos atskleidimo pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 450 straipsnį (EBA/GL/2015/22).

⁷ Taip pat žr. bendras ESMA ir EBI gaires dėl valdymo organo narių ir pagrindines užduotis atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo pagal direktyvas 2013/36/ES ir 2014/65/ES.

⁸ Taip pat žr. bendras ESMA ir EBI gaires dėl valdymo organo narių ir pagrindines užduotis atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo pagal direktyvas 2013/36/ES ir 2014/65/ES.

25. Visi valdymo organo nariai turėtų būti informuojami apie bendrą veiklą, įstaigos finansinę ir su rizika susijusią padėtį, atsižvelgiant į ekonominę aplinką, ir apie priimamus sprendimus, kurie gali turėti didelį poveikį įstaigos veiklai.
26. Valdymo organo narys gali būti atsakingas už vidaus kontrolės funkciją, kaip numatyta V antraštinės dalies 19.1 skirsnyje, jeigu tas narys neturi kitų įgaliojimų, dėl kurių nukentėtų nario veikla vidaus kontrolės srityje ir vidaus kontrolės funkcijos nepriklausomumas.
27. Valdymo organas turėtų stebėti, reguliariai peržiūrėti ir ištaisyti bet kokius nustatytus trūkumus dėl procesų, strategijų ir politikos, susijusių su 23 ir 24 punktuose numatytais atsakomybės sritimis. Vidaus valdymo struktūrą ir jos įgyvendinimą reikėtų reguliariai peržiūrėti ir atnaujinti atsižvelgiant į proporcingumo principą, kaip paaiškinta I antraštinėje dalyje. Jei įstaigoje vyksta svarbūs pokyčiai, reikėtų atlikti nuodugnesnę peržiūrą.

2 Valdymo organo valdymo funkcija

28. Valdymo funkciją vykdomas valdymo organas turėtų aktyviai dalyvauti įstaigos veikloje ir priimti tinkamus ir pagrįstus sprendimus.
29. Valdymo funkciją vykdomas valdymo organas turėtų atsakyti už jo nustatytų strategijų įgyvendinimą ir reguliariai aptarti jų įgyvendinimą ir tinkamumą su priežiūros funkciją vykdančiu valdymo organu. Praktinį įgyvendinimą gali užtikrinti įstaigos vadovybė.
30. Atlikdamas vertinimą ir priimdamas sprendimus, valdymo funkciją vykdomas valdymo organas turėtų konstruktyviai nagrinėti ir kritiškai vertinti gautus pasiūlymus, paaiškinimus ir informaciją. Valdymo funkciją vykdomas valdymo organas turėtų teikti išsamias ataskaitas, reguliariai ir prireikus nepagrįstai nedelsdamas informuoti priežiūros funkciją vykdančią valdymo organą apie svarbius padėties vertinimo aspektus, riziką ir pokyčius, turinčius arba galinčius turėti poveikį įstaigai, pvz., svarbius sprendimus dėl verslo veiklos ir prisiimamos rizikos, įstaigos ekonominės ir verslo aplinkos, likvidumo ir patikimos kapitalo bazės, reikšmingų rizikos pozicijų vertinimą.

3 Valdymo organo priežiūros funkcija

31. Priežiūros funkciją vykdomas valdymo organo narys turėtų atlikti įstaigos strategijos stebėseną ir konstruktyvų vertinimą.
32. Nepažeidžiant nacionalinės teisės akty, priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo sudėtyje turėtų būti nepriklausomi nariai, kaip numatyta bendrų ESMA ir EBI gairių dėl valdymo organo narių ir pagrindines užduotis atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo 9.3 skirsnyje, remiantis direktyvomis 2013/36/ES ir 2014/65/ES.
33. Nepažeisdamas pagal taikytinus nacionalinės bendrovių teisės aktus jam priskirtų atsakomybės sričių, priežiūros funkciją vykdomas valdymo organas turėtų:

- a. prižiūrėti ir stebėti valdymo sprendimų priėmimą ir veiksmus ir veiksmingai prižiūrėti valdymo funkciją vykdančią valdymo organą, įskaitant jo individualaus ir kolektyvinio veiksmingumo ir įstaigos strategijos bei tikslų stebėseną ir vertinimą;
- b. konstruktyviai vertinti ir kritiškai peržiūrėti valdymo funkciją vykdančio valdymo organo narių teikiamus pasiūlymus ir informaciją ir to organo sprendimus;
- c. atsižvelgdamas į I antraštinėje dalyje įtvirtintą proporcingumo principą, tinkamai vykdyti rizikos komiteto, atlygio komiteto ir skyrimo komiteto pareigas ir atlikti jų vaidmenis, jeigu tokių komitetų neįsteigta;
- d. užtikrinti ir reguliariai vertinti įstaigos vidaus valdymo sistemos veiksmingumą ir imtis tinkamų veiksmų nustatytiems trūkumams pašalinti;
- e. vykdyti priežiūrą ir stebėseną, kad būtų nuosekliai įgyvendinami įstaigos strateginiai tikslai, organizacinė struktūra ir rizikos strategija, įskaitant priimtinos rizikos ir rizikos valdymo sistemą, ir kita politika (pvz., atlygio politika) ir informacijos atskleidimo sistema;
- f. stebėti, kad būtų nuosekliai laikomasi įstaigos rizikos kultūros;
- g. prižiūrėti elgesio kodekso ar panašios ir veiksmingos politikos, kuria siekiama nustatyti, valdyti ir mažinti esamus ir galimus interesų konfliktus, įgyvendinimą ir laikymąsi;
- h. prižiūrėti finansinės informacijos ir teikiamų ataskaitų ir vidaus kontrolės sistemos, įskaitant veiksmingą ir patikimą rizikos valdymo sistemą, vientisumą;
- i. užtikrinti, kad vidaus kontrolės funkcijų vadovai galėtų veikti nepriklausomai ir, neatsižvelgiant į prievolę teikti ataskaitas kitiems vidaus organams, verslo linijoms ar padaliniams, galėtų išreikšti susirūpinimą ir prireikus tiesiogiai perspėti priežiūros funkciją vykdančią valdymo organą, kai neigiami rizikos veiksniai turi arba gali turėti poveikį įstaigai; ir
- j. stebėti vidaus audito plano, kurį rengiant dalyvavo rizikos ir audito komitetai (jei tokie įsteigti), įgyvendinimą.

4 Valdymo organo pirmininko vaidmuo

34. Valdymo organo pirmininkas turėtų vadovauti valdymo organui, užtikrinti veiksmingą informacijos srautą valdymo organe ir tarp valdymo organo ir jo komitetų, jei jie įsteigti, ir atsakyti už veiksmingą veikimą apskritai.
35. Pirmininkas turėtų remti ir skatinti atviras ir kritiškas diskusijas, užtikrinti, kad sprendimų priėmimo procese būtų galima išsakyti ir aptarti priešingas nuomones.

36. Apskritai valdymo organo pirmininkas turėtų būti nevykdomasis narys. Jeigu pirmininkui leidžiama prisiimti vykdomąsias pareigas, įstaiga turėtų įdiegti priemones bet kokiam neigiamam poveikiui įstaigos stabdžių ir atsvarų sistemai sumažinti (pvz., paskirdama vadovaujantį valdybos narį ar vyresnįjį nepriklausomą valdybos narį arba į priežiūros funkciją vykdančią valdymo organą įtraukdama didesnį nevykdomųjų narių skaičių). Visų pirma, pagal Direktyvos 2013/36/ES 88 straipsnio 1 dalies e punktą įstaigos priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo pirmininkas negali tuo pat metu eiti tos pačios įstaigos vykdomojo direktoriaus pareigų, nebent įstaiga tai pagrįstų ir būtų gautas kompetentingų valdžios institucijų leidimas.
37. Pirmininkas turėtų rengti posėdžių darbotvarkes ir užtikrinti, kad visų pirma būtų aptariamai strateginiai klausimai. Jis turėtų užtikrinti, kad valdymo organo sprendimai būtų priimami tinkamai ir pagrįstai ir kad dokumentai ir informacija būtų gaunami likus pakankamai laiko iki posėdžio.
38. Valdymo organo pirmininkas turėtų padėti aiškiai paskirstyti pareigas valdymo organo nariams ir užtikrinti veiksmingą informacijos srautą tarp jų, kad priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo nariai galėtų konstruktyviai dalyvauti diskusijose, tinkamai ir pagrįstai balsuoti.

5 Priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo komitetai

5.1 Komitetų steigimas

39. Remiantis Direktyvos 2013/36/ES 109 straipsnio 1 dalimi, taip pat Direktyvos 2013/36/ES 76 straipsnio 3 dalimi, 88 straipsnio 2 dalimi ir 95 straipsnio 1 dalimi, visos įstaigos, kurios yra svarbios individualiu, iš dalies konsoliduotu ir konsoliduotu lygmenimis, privalo įsteigti rizikos, skyrimo⁹ ir atlygio¹⁰ komitetus, kurie patartų priežiūros funkciją vykdančiam valdymui organui ir rengtų sprendimus, kuriuos turi priimti tas organas. Įstaigos, kurios nėra svarbios, įskaitant atvejus, kai atsižvelgiant į rizikos ribojimo principus jos konsoliduotos su įstaiga, kuri yra svarbi iš dalies konsoliduotu ar konsoliduotu lygmeniu, tokių komitetų steigti neprivalo.
40. Jeigu rizikos ar skyrimo komitetas nėra įsteigtas, nuorodas į tuos komitetus šiose gairėse reikėtų aiškinti kaip taikytinas priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organui, atsižvelgiant į I antraštinėje dalyje įtvirtintą proporcingumo principą.
41. Atsižvelgdamos į šių gairių I antraštinėje dalyje nustatytus kriterijus, įstaigos gali įsteigti kitus komitetus (pvz., etikos, elgesio ir atitikties komitetus).
42. Įstaigos turėtų užtikrinti aiškų pareigų ir užduočių skyrimą ir paskirstymą specializuotiems valdymo organo komitetams.

⁹ Taip pat žr. bendras ESMA ir EBI gaires dėl valdymo organo narių ir pagrindines užduotis atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo pagal direktyvas 2013/36/ES ir 2014/65/ES.

¹⁰ Dėl atlygio komiteto žr. EBI gaires dėl patikimos atlygio praktikos.

43. Kiekvienam komitetui priežiūros funkciją vykdančias valdymo organas turėtų parengti dokumentais įformintus įgaliojimus, įskaitant jo atsakomybės sritį, ir numatyti reikiamas darbo procedūras.
44. Komitetai turėtų padėti priežiūros funkcijos vykdytojams konkrečiose srityse ir padėti kurti ir įgyvendinti patikimą vidaus valdymo sistemą. Pareigas ir atsakomybę pavedant komitetams, priežiūros funkciją vykdančias valdymo organas jokių būdu neatleidžiamas nuo kolektyvinio tų pareigų vykdymo.

5.2 Komitetų sudėtis¹¹

45. Visiems komitetams turėtų pirmininkauti nevykdomasis valdymo organo narys, kuris sugeba objektyviai vertinti padėtį.
46. Nepriklausomi priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo nariai¹² turėtų aktyviai dalyvauti komitetų veikloje.
47. Kai pagal Direktyvą 2013/36/ES arba nacionalinę teisę reikia įsteigti komitetus, jų sudėtyje turėtų būti bent trys nariai.
48. Atsižvelgdamos į valdymo organo dydį ir nepriklausomų priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo narių skaičių, įstaigos turėtų užtikrinti, kad komitetų sudėtyje nebūtų ta pati narių grupė, kuri sudaro kitą komitetą.
49. Įstaigos turėtų apsvarstyti galimybę kartais vykdyti komitetų pirmininkų ir narių rotaciją, atsižvelgdamos į konkrečią patirtį, žinias ir įgūdžius, kurių individualiai ar kolektyviai reikia tiems komitetams.
50. Rizikos ir skyrimo komitetus turėtų sudaryti atitinkamos įstaigos priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo nevykdomieji nariai. Audito komitetas turėtų būti sudarytas pagal Direktyvos 2006/43/EB 41 straipsnį¹³. Atlygio komitetas turėtų būti sudarytas pagal EBI gairių dėl patikimos atlygio politikos¹⁴ 2.4.1 skirsnį.
51. G-SII ir O-SII įstaigų skyrimo komitetuose turėtų būti dauguma nepriklausomų narių, ir jiems turėtų pirmininkauti nepriklausomas narys. Kitose kompetentingų institucijų arba pagal nacionalinės teisės aktus nustatytoje svarbiose įstaigose skyrimo komiteto sudėtyje turėtų

¹¹ Šį skirsnį reikėtų taikyti kartu su bendromis ESMA ir EBI gairėmis dėl valdymo organo narių ir pagrindines užduotis atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo pagal direktyvas 2013/36/ES ir 2014/65/ES.

¹² Kaip apibrėžta bendrų ESMA ir EBI gairių dėl valdymo organo narių ir pagrindines užduotis atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo pagal direktyvas 2013/36/ES ir 2014/65/ES 9.3 skirsnyje.

¹³ 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/43/EB dėl teisės aktų nustatyto metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos finansinės atskaitomybės audito, iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 78/660/EEB ir 83/349/EEB bei panaikinanti Tarybos direktyvą 84/253/EEB (OL L 157, 2006 6 9, p. 87), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/56/ES.

¹⁴ EBI gairės dėl patikimos atlygio politikos pagal Direktyvos 2013/36/ES 74 straipsnio 3 dalį ir 75 straipsnio 2 dalį ir informacijos atskleidimo pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 450 straipsnį (EBA/GL/2015/22).

būti pakankamai nepriklausomų narių; tokiose įstaigose gera praktika taip pat galėtų būti laikoma nepriklausomo skyrimo komiteto pirmininko buvimas.

52. Skyrimo komiteto nariai individualiai ir kolektyviai turėtų turėti reikiamų žinių, įgūdžių ir patirties atrankos proceso ir tinkamumo reikalavimų srityje.
53. G-SII ir O-SII įstaigų rizikos komitete turėtų būti dauguma nepriklausomų narių. G-SII ir O-SII įstaigų rizikos komiteto pirmininkas turėtų būti nepriklausomas narys. Kitose kompetentingų institucijų arba pagal nacionalinės teisės aktus nustatytose svarbiose įstaigose rizikos komiteto sudėtyje turėtų būti pakankamai nepriklausomų narių ir, jei įmanoma, rizikos komitetui turėtų pirmininkauti nepriklausomas narys. Visose įstaigose rizikos komiteto pirmininkas neturėtų būti nei valdymo organo pirmininkas, nei kurio nors kito komiteto pirmininkas.
54. Rizikos komiteto nariai individualiai ir kolektyviai turėtų turėti reikiamų žinių, įgūdžių ir patirties rizikos valdymo ir kontrolės priemonių srityje.

5.3 Komitetų procesai

55. Komitetai turėtų reguliariai teikti ataskaitas priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organui.
56. Komitetai turėtų atitinkamai sąveikauti vienas su kitu. Nepažeidžiant 48 punkto, tokia sąveika galėtų vykti kaip dalyvavimas vienas kito veikloje, kai komiteto pirmininkas ar narys gali būti ir kito komiteto narys.
57. Komitetų nariai turėtų dalyvauti atvirose ir kritiškose diskusijose, kuriose konstruktyviai aptariamos priešingos nuomonės.
58. Komitetai turėtų dokumentais įforminti komitetų posėdžių darbotvarkes ir pagrindinius rezultatus bei išvadas.
59. Rizikos ir skyrimo komitetai turėtų bent:
 - a. turėti galimybę susipažinti su visa svarbia informacija ir duomenimis, būtinais jų vaidmeniui atlikti, įskaitant atitinkamų įstaigos ir kontrolės funkcijų (pvz., teisės, finansų, žmogiškųjų išteklių, IT, rizikos, atitikties, audito ir kt.) vykdytojų informaciją ir duomenis;
 - b. reguliariai gauti ataskaitas, *ad hoc* informaciją, pranešimus ir nuomones iš vidaus kontrolės funkcijų vadovų apie esamą įstaigos rizikos pobūdį, rizikos kultūrą ir rizikos ribas, taip pat apie reikšmingus pažeidimus, kurie galėjo būti padaryti, pateikiant išsamią informaciją apie taisomąsias priemones, kurių imtasi, turėtų būti imamas arba siūloma imtis tiems pažeidimams ištaisyti, ir su tomis priemonėmis susijusias rekomendacijas;
 - c. reguliariai atlikti peržiūrą ir priimti sprendimus dėl rizikos, apie kurią jiems turi būti pranešama, informacijos turinio, formato ir pateikimo dažnio; ir

- d. prireikus užtikrinti, tinkamą vidaus kontrolės funkcijų ir kitų svarbių funkcijų (žmogiškųjų išteklių, teisės, finansų) vykdytojų dalyvavimą veikloje atitinkamose jų kompetencijos srityse ir (arba) stengtis gauti išorės ekspertų patarimų.

5.4 Rizikos komiteto vaidmuo

60. Rizikos komitetas (jei toks yra įsteigtas) turėtų bent:

- a. teikti patarimus ir paramą priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organui dėl įstaigos esamos ir būsimos priimtinos rizikos ir strategijos stebėsenos apskritai, atsižvelgdamas į visų rūšių riziką, kad ji derėtų su veiklos strategija, tikslais, įstaigos kultūra ir vertybėmis;
- b. padėti priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organui prižiūrėti įstaigos rizikos strategijos įgyvendinimą ir atitinkamas nustatytas ribas;
- c. prižiūrėti kapitalo ir likvidumo valdymo, taip pat visų kitų svarbių rūšių įstaigos rizikos, kaip antai rinkos, kredito, veiklos (įskaitant teisinę ir IT riziką) ir reputacijai kylančios rizikos strategijų įgyvendinimą, siekdamas įvertinti jų pakankumą atsižvelgiant į patvirtintą priimtina riziką ir strategiją;
- d. teikti priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organui rekomendacijas dėl būtinų rizikos strategijos pakeitimų, susijusių, be kita ko, su įstaigos verslo modelio pokyčiais, rinkos pokyčiais ar rizikos valdymo funkcijos vykdytojų teikiamomis rekomendacijomis;
- e. teikti patarimus dėl išorės konsultantų, kuriuos priežiūros funkcijos vykdytojai gali nuspręsti pasitelkti konsultacijoms ar paramai, paskyrimo;
- f. peržiūrėti kelis galimus scenarijus, įskaitant nepalankius scenarijus, siekdamas įvertinti, kaip įstaigos rizikos pobūdis reaguotų į išorės ir vidaus įvykius;
- g. prižiūrėti visų klientams siūlomų pagrindinių finansinių produktų ir paslaugų suderinimą su įstaigos verslo modeliu ir rizikos strategija¹⁵. Rizikos komitetas turėtų vertinti su siūlomais finansiniais produktais ir paslaugomis susijusią riziką ir atsižvelgti į tiems produktams ir paslaugoms nustatytų kainų ir iš jų gaunamo pelno atitiktį; ir
- h. vertinti vidaus ar išorės auditorių rekomendacijas ir stebėti tinkamą priemonių, kurių imamasi, įgyvendinimą.

61. Rizikos komitetas turėtų bendradarbiauti su kitais komitetais, kurių veikla gali turėti poveikį rizikos strategijai (pvz., audito ir atlygio komitetams), ir reguliariai bendrauti su įstaigos vidaus kontrolės funkcijų vykdytojais, visų pirma rizikos valdymo funkcijos vykdytojais.

¹⁵ Taip pat žr. EBI mažmeninės bankininkystės produktų priežiūros ir valdymo gaires, paskelbtas adresu <http://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/consumer-protection-and-financial-innovation/guidelines-on-product-oversight-and-governance-arrangements-for-retail-banking-products>.

62. Rizikos komitetas, jei toks yra įsteigtas, nedarydamas poveikio atlygio komiteto užduotims, privalo nagrinėti, ar atlygio politikoje ir praktikoje numatant skatinimo priemones atsižvelgta į įstaigos riziką, kapitalą, likvidumą ir uždarbio tikimybę bei laiką.

5.5 Audito komiteto vaidmuo

63. Remiantis Direktyva 2006/43/EB¹⁶, audito komitetas, jei toks yra įsteigtas, be kita ko, turėtų:
- a. stebėti įstaigos vidaus kokybės kontrolės ir rizikos valdymo sistemų ir, jei taikytina, vidaus audito funkcijos vykdytojų veiksmingumą, susijusį su audituojamos įstaigos finansine atskaitomybe, nepažeidžiant jos nepriklausomumo;
 - b. prižiūrėti įstaigos apskaitos politikos rengimą;
 - c. stebėti finansinės atskaitomybės procesą ir teikti rekomendacijas, skirtas užtikrinti jo vientisumą;
 - d. peržiūrėti ir stebėti teisės aktų nustatyta auditą atliekančių auditorių ar audito įmonių nepriklausomumą pagal Direktyvos 2006/43/ES 22, 22a, 22b, 24a ir 24b straipsnius ir Reglamento (ES) Nr. 537/2014¹⁷ 6 straipsnį, visų pirma su auditu nesusijusių paslaugų teikimo audituojamai įstaigai tinkamumą pagal to reglamento 5 straipsnį;
 - e. stebėti teisės aktų nustatyta metinių ir konsoliduotųjų finansinių ataskaitų auditą, visų pirma jo atlikimą, atsižvelgdamas į kompetentingos institucijos nustatytus faktus ir išvadas pagal Reglamento (ES) Nr. 537/2014 26 straipsnio 6 dalį;
 - f. atsakyti už teisės aktų nustatyta auditą atliekančio (-ių) išorės auditoriaus (-ių) arba audito įmonės (-ių) atrankos procedūrą ir rekomenduoti įstaigos kompetentingam organui patvirtinti jo (jų) paskyrimą (pagal Reglamento (ES) Nr. 537/2014 16 straipsnį, išskyrus atvejus, kai taikoma Reglamento (ES) Nr. 537/2014 16 straipsnio 8 dalis), atlygį ir atleidimą;
 - g. peržiūrėti teisės aktų nustatyto metinių ar konsoliduotųjų ataskaitų audito apimtį ir dažnį;
 - h. remdamasis Direktyvos 2006/43/ES 39 straipsnio 6 dalies a punktu, informuoti audituojamos įstaigos administracinį ar priežiūros organą apie teisės aktų nustatyto audito rezultatus ir paaiškinti, kaip teisės aktų nustatytas auditas prisidėjo prie

¹⁶ 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/43/EB dėl teisės aktų nustatyto metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos finansinės atskaitomybės audito, iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 78/660/EEB ir 83/349/EEB bei panaikinanti Tarybos direktyvą 84/253/EEB (OL L 157, 2006 6 9, p. 87), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/56/ES.

¹⁷ 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 537/2014 dėl konkrečių viešojo intereso įmonių teisės aktų nustatyto audito reikalavimų, kuriuo panaikinamas Komisijos sprendimas 2005/909/EB (OL L 158, 2014 5 27, p. 77).

finansinės atskaitomybės vientisumo ir koks tame procese buvo audito komiteto vaidmuo; ir

- i. gauti audito ataskaitas ir į jas atsižvelgti.

5.6 Bendri komitetai

64. Remdamosi Direktyvos 2013/36/ES 76 straipsnio 3 dalimi, kompetentingos institucijos svarbiomis nelaikomoms įstaigoms gali leisti sujungti rizikos komitetą su audito komitetu (jei toks yra įsteigtas), kaip numatyta Direktyvos 2006/43/EB 39 straipsnyje.
65. Jeigu nesvarbiose įstaigose įsteigti rizikos ir skyrimo komitetai, jie gali būti sujungti. Tokiu atveju tos įstaigos turėtų dokumentais įforminti priešastis, dėl kurių jos nusprendė sujungti komitetus, ir kaip taikant tokį požiūrį įgyvendinami komitetų tikslai.
66. Įstaigos turėtų visada užtikrinti, kad bendro komiteto nariai individualiai ir kolektyviai turėtų būtinų žinių, įgūdžių ir patirties, kad visiškai suvoktų bendro komiteto vykdomas pareigas¹⁸.

III antraštinė dalis. Valdymo sistema

6 Organizacinė sistema ir struktūra

6.1 Organizacinė sistema

67. Įstaigos valdymo organas turėtų užtikrinti tinkamą ir skaidrią organizacinę ir veiklos struktūrą ir parengti raštišką jos aprašą. Ta struktūra turėtų būti skatinamas ir įrodomas veiksmingas prudencinis įstaigos valdymas individualiu, iš dalies konsoliduotu ir konsoliduotu lygmenimis. Valdymo organas turėtų užtikrinti, kad vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai būtų nepriklausomi nuo jų kontroliuojamų verslo linijų, įskaitant tai, kad pareigos būtų tinkamai atskirtos ir kad jie turėtų pakankamus finansinius ir žmogiškuosius išteklius ir įgaliojimus veiksmingai savo vaidmeniui atlikti. Atskaitomybės ryšiai ir atsakomybės pasiskirstymas, visų pirma tarp pagrindines užduotis atliekančių asmenų įstaigoje turėtų būti aiškūs, gerai apibrėžti, nuoseklūs, įmanomi ir tinkamai įforminami dokumentais. Dokumentai turėtų būti atitinkamai atnaujinami.
68. Įstaigos struktūra neturėtų kliudyti valdymo organo gebėjimui veiksmingai prižiūrėti ir valdyti riziką, su kuria susiduria įstaiga ar grupė, arba kompetentingos institucijos gebėjimui veiksmingai vykdyti įstaigos priežiūrą.
69. Valdymo organas turėtų įvertinti, ar ir kaip svarbūs grupės struktūros pokyčiai (pvz., naujų patronuojamųjų įmonių įsteigimas, grupės dalių susijungimas ir įsigijimas, pardavimas ar

¹⁸ Taip pat žr. bendras ESMA ir EBI gaires dėl valdymo organo narių ir pagrindines užduotis atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo pagal direktyvas 2013/36/ES ir 2014/65/ES.

likvidavimas arba išorės pokyčiai) daro poveikį įstaigos organizacinės sistemos patikimumui. Nustačiusi trūkumų, valdymo įstaiga turėtų sparčiai imtis būtinų taisomųjų veiksmų.

6.2 Savo struktūros pažinimas

70. Valdymo organas turėtų puikiai pažinti ir suvokti įstaigos teisinę, organizacinę ir veiklos struktūrą („savo struktūros pažinimas“) ir užtikrinti, kad ji derėtų su patvirtinta verslo ir rizikos strategija ir priimtina rizika.
71. Valdymo organas turėtų atsakyti už patikimos naujų struktūrų kūrimo strategijos ir politikos patvirtinimą. Jeigu savo grupėje įstaiga sukuria daug juridinių subjektų, dėl jų skaičiaus ir, visų pirma, tarpusavio ryšių ir sandorių neturėtų kilti sunkumų vidaus valdymo sistemai ir veiksmingam visos grupės rizikos valdymui ir priežiūrai. Valdymo organas turėtų užtikrinti, kad įstaigos struktūra ir, jei taikoma, struktūros grupės viduje, remiantis 7 skirsnyje nustatytais kriterijais, būtų aiškios, veiksmingos ir skaidrios įstaigos darbuotojams, akcininkams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams ir kompetentingai institucijai.
72. Valdymo organas turėtų valdyti įstaigos struktūrą, jos raidą ir apribojimus ir turėtų užtikrinti, kad struktūra būtų pagrįsta ir veiksminga ir nebūtų nepagrįstai ar netinkamai sudėtinga.
73. Konsoliduojančiosios įstaigos valdymo organas turėtų suvokti ne tik grupės teisinę, organizacinę ir veiklos struktūrą, bet ir įvairių jos subjektų tikslą ir veiklą bei jų ryšius ir santykius. Tai reiškia, kad reikia suvokti konkrečiai su grupe susijusią operacinę riziką, grupės vidaus pozicijas ir poveikį, kuris galėtų būti padarytas grupės finansavimui, kapitalui, likvidumui ir rizikos pobūdžiui įprastomis ir nepalankiomis aplinkybėmis. Valdymo organas turėtų užtikrinti, kad įstaiga galėtų laiku rengti grupės informaciją apie kiekvieno juridinio subjekto tipą, charakteristikas, organizacinę schemą, nuosavybės struktūrą ir verslo veiklą ir kad grupės įstaigos laikytųsi visų priežiūros ataskaitų teikimo reikalavimų individualiu, iš dalies konsoliduotu ir konsoliduotu lygmenimis.
74. Konsoliduojančiosios įstaigos valdymo organas turėtų užtikrinti, kad įvairūs grupės subjektai (įskaitant pačią konsoliduojančiąją įstaigą) gautų pakankamai informacijos, kad aiškiai suvoktų bendruosius grupės tikslus, strategijas ir rizikos pobūdį ir tai, kaip atitinkamas grupės subjektas įterpiamas į grupės struktūrą ir operacinį veikimą. Tokia informacija ir jos atnaujintos versijos turėtų būti įforminamos dokumentais ir pateikiamos atitinkamų funkcijų vykdytojams, įskaitant valdymo organą, verslo linijas ir vidaus kontrolės funkcijų vykdytojus. Konsoliduojančiosios įstaigos valdymo organo nariai turėtų būti informuoti apie riziką, kurią kelia grupės struktūra, atsižvelgdami į gairių 7 skirsnyje nustatytus kriterijus. Tai reiškia, kad turėtų būti gaunama:
 - a. informacija apie pagrindinius rizikos veiksnius;
 - b. reguliarios ataskaitos, kuriose vertinama bendroji įstaigos struktūra ir individualių subjektų veiklos atitiktis patvirtintai visos grupės strategijai; ir

- c. reguliarios ataskaitos srityse, kuriose pagal reguliavimo sistemą reikalaujama, kad būtų laikomasi reikalavimų individualiu, iš dalies konsoliduotu ir konsoliduotu lygmenimis.

6.3 Sudėtingos struktūros ir nestandartinė ar neskaidri veikla

75. Įstaigos turėtų vengti kurti sudėtingas ir galimai neskaidrias struktūras. Priimdamos sprendimus įstaigos turėtų atsižvelgti į rezultatus, gautus atliekant rizikos vertinimą, kuriuo siekiama nustatyti, ar tokias struktūras galima panaudoti su pinigų plovimu ar kitais finansiniais nusikaltimais susijusiais tikslais, ir atitinkamas kontrolės priemonės bei galiojančią teisinę sistemą¹⁹. Tam įstaigos turėtų atsižvelgti bent į tai:
- a. kiek jurisdikcija, kurioje bus sukurta struktūra, veiksmingai laikosi ES ir tarptautinių mokesčių skaidrumo ir kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu standartų;
 - b. kiek struktūra naudinga siekiant akivaizdaus ekonominio ir teisėto tikslo;
 - c. kiek struktūra galima pasinaudoti siekiant nuslėpti galutinio tikrojo savininko tapatybę;
 - d. kiek kliento prašymas, dėl kurio gali būti sukurta struktūra, kelia susirūpinimą;
 - e. ar struktūra gali kliudyti tinkamai įstaigos valdymo organo vykdomai priežiūrai arba įstaigos gebėjimui valdyti susijusią riziką; ir
 - f. ar struktūra kliudo veiksmingai kompetentingų institucijų vykdomai priežiūrai.
76. Bet kuriuo atveju įstaigos neturėtų kurti neaiškių arba nepagrįstai sudėtingų struktūrų, kurios neturi aiškaus ekonominio pagrindimo ar teisinio tikslo, arba jeigu įstaigos yra susirūpinusios, kad tomis struktūromis galima pasinaudoti su finansiniais nusikaltimais susijusiu tikslu.
77. Steigdamas tokias struktūras, valdymo organas turėtų suvokti jas ir jų tikslą ir su jomis susijusią konkrečią riziką ir užtikrinti, kad tame procese tinkamai dalyvautų vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai. Tokios struktūros turėtų būti patvirtinamos ir palaikomos tik jeigu aiškiai apibrėžtas ir suvokiamas jų tikslas ir jeigu valdymo organas yra tikras, kad nustatyta visa reikšminga rizika, įskaitant reputacijai kylančią riziką, kad visą riziką galima veiksmingai valdyti ir tinkamai apie ją pranešti ir kad užtikrinama veiksminga priežiūra. Kuo sudėtingesnė ir neaiškesnė yra organizacinė ir veiklos struktūra ir kuo didesnė rizika, tuo intensyvesnė turėtų būti struktūros priežiūra.
78. Įstaigos turėtų dokumentais įforminti savo sprendimus ir galėti juos pagrįsti kompetentingoms institucijoms.

¹⁹ Išsamiau apie šalies rizikos ir su individualiais produktais ir klientais susijusios rizikos vertinimą įstaigos gali sužinoti galutinėse (kai jos bus paskelbtos) bendrose gairėse dėl rizikos veiksnų: <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/anti-money-laundering-and-e-money/guidelines-on-risk-factors-and-simplified-and-enhanced-customer-due-diligence/-/regulatory-activity/consultation-paper>.

79. Valdymo organas turėtų užtikrinti, kad būtų imamasi tinkamų veiksmų siekiant išvengti ar sumažinti tokių struktūrų veiklos riziką. Tam reikėtų užtikrinti, kad:
- įstaigoje būtų įgyvendinta tinkama politika ir procedūros, dokumentais įforminti tokios veiklos rizikos nagrinėjimo, atitikties užtikrinimo, patvirtinimo ir valdymo procesai (pvz., taikytinos ribos, informacijos reikalavimai), atsižvelgiant į pasekmes grupės organizacinei ir veiklos struktūrai, rizikos pobūdžiui ir reputacijai kylančiai rizikai;
 - informacija apie tokią veiklą ir su ja susijusią riziką būtų prieinama konsoliduojančiai įstaigai, vidaus ir išorės auditoriams, ir būtų teikiama priežiūros funkcijų vykdančiam valdymo organui ir leidimą išdavusiai kompetentingai institucijai; ir
 - įstaiga reguliariai vertintų tęstinį poreikį išlaikyti tokias struktūras.
80. Remdamiesi rizika pagrįstu metodu, vidaus audito funkcijos vykdytojai turėtų reguliariai peržiūrėti tokias struktūras ir veiklą, įskaitant jų atitiktį teisės aktams ir profesiniams standartams.
81. Kai įstaigos klientų vardu vykdo nestandartinę ar neskaidrią veiklą (pvz., padeda klientams kurti priemones lengvatinio apmokestinimo jurisdikcijose, kurti sudėtingas struktūras, finansuoti su jomis susijusius sandorius arba teikti patikėtinių paslaugas), dėl kurios kyla panašių vidaus valdymo problemų ir kyla didelė veiklos ir su reputacija susijusi rizika, jos turėtų imtis tokių pat rizikos valdymo priemonių, kaip įstaigai vykdant savo verslo veiklą. Įstaigos turėtų visų pirma įvertinti priežastį, dėl kurios klientas pageidauja įsteigti tam tikrą struktūrą.

7 Organizacinė sistema grupėje

82. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 109 straipsnio 2 dalį patronuojančioji įmonė ir patronuojamosios įmonės, kurioms taikoma ta direktyva, turėtų užtikrinti, kad valdymo priemonės, procesai ir mechanizmai būtų nuoseklūs ir gerai integruoti konsoliduotu ir iš dalies konsoliduotu lygmenimis. Tam patronuojančiosios įmonės ir į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą įtrauktos patronuojamosios įmonės turėtų įgyvendinti tokias priemones, procesus ir mechanizmus savo patronuojamosiose įmonėse, kurioms Direktyva 2013/36/ES netaikoma, kad užtikrintų patikimas valdymo priemonės konsoliduotu ir iš dalies konsoliduotu lygmenimis. Kompetentingi funkcijų vykdytojai konsoliduojančiojoje įstaigoje ir jos patronuojamosiose įmonėse prirėikus turėtų sąveikauti ir keistis duomenimis ir informacija. Valdymo priemonėmis, procesais ir mechanizmais turėtų būti užtikrinama, kad konsoliduojančioji įstaiga turėtų pakankamai duomenų ir informacijos ir galėtų įvertinti visos grupės rizikos pobūdį, kaip aprašyta 6.2 skirsnyje.
83. Patronuojamosios įmonės, kuriai taikoma Direktyva 2013/36/ES, valdymo organas turėtų priimti ir individualiu lygmeniu įgyvendinti visos grupės valdymo politiką, parengtą konsoliduotu ar iš dalies konsoliduotu lygmeniu, taip, kad ji atitiktų visus specialiuosius reikalavimus pagal ES ir nacionalinę teisę.

84. Konsoliduotu ir iš dalies konsoliduotu lygmenimis konsoliduojančioji įstaiga turėtų užtikrinti, kad visos įstaigos ir kiti į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą įtraukti subjektai, įskaitant jų patronuojamąsias įmones, kurioms Direktyva 2013/36/ES netaikoma, laikytųsi visos grupės valdymo politikos. Įgyvendindama valdymo politiką, konsoliduojančioji įstaiga turėtų užtikrinti, kad kiekvienai patronuojamajai įmonei būtų įdiegtos patikimos valdymo priemonės, ir apsvarstyti konkrečias priemones, procesus ir mechanizmus, jeigu verslo veikla organizuota ne atskiruose juridiniuose subjektuose, o verslo linijų matricoje, kuri aprėpia daugelį juridinių asmenų.
85. Konsoliduojančioji įstaiga turėtų atsižvelgti į visų jos patronuojamųjų įmonių interesus ir į tai, kaip strategija ir politika ilgainiui prisidedama prie kiekvienos patronuojamosios įmonės ir visos grupės interesų.
86. Patronuojančiosios įmonės ir jų patronuojamosios įmonės turėtų užtikrinti, kad grupės įstaigos ir subjektai laikytųsi visų specialiųjų reikalavimų bet kokioje svarbioje jurisdikcijoje.
87. Konsoliduojančioji įstaiga turėtų užtikrinti, kad trečiosiose šalyse įsteigtose patronuojamosiose įmonėse, įtrauktose į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą, būtų įdiegtos valdymo priemonės, procesai ir mechanizmai, atitinkantys visos grupės politiką, ir kad jos laikytųsi Direktyvos 2013/36/ES 74–96 straipsnių ir šių gairių reikalavimų, jeigu tai nėra neteisėta pagal trečiosios šalies įstatymus.
88. Direktyvos 2013/36/ES valdymo reikalavimai ir šios gairės įstaigoms taikomi, nepriklausomai nuo to, ar įstaigos yra trečiojoje šalyje esančios patronuojančiosios įmonės patronuojamosios įmonės. Jeigu trečiojoje šalyje esančios patronuojančiosios įmonės ES patronuojamoji įmonė yra konsoliduojančioji įstaiga, trečiojoje šalyje esančios patronuojančiosios įmonės lygmuo ir kitos tos patronuojančiosios įmonės tiesioginės patronuojamosios įmonės į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą neįtraukiami. Konsoliduojančioji įstaiga turėtų užtikrinti, kad jos pačios valdymo politikoje būtų atsižvelgta į trečiojoje šalyje esančios patronuojančiosios įmonės grupės valdymo politiką, jei tai neprieštaruoja atitinkamuose ES arba nacionalinės teisės aktuose, įskaitant Direktyvą 2013/36/ES ir šias gaires, nustatytiems reikalavimams.
89. Rengdamos politiką ir dokumentais įformindamos valdymo priemones, įstaigos turėtų atsižvelgti į gairių I priede išvardytus aspektus. Nors politiką ir dokumentus galima įforminti atskirais dokumentais, įstaigos turėtų apsvarstyti galimybę juos sujungti arba nurodyti viename valdymo sistemos dokumente.

8 Užsakomųjų paslaugų politika²⁰

90. Valdymo organas turėtų patvirtinti, reguliariai peržiūrėti ir atnaujinti įstaigos užsakomųjų paslaugų politiką, užtikrindamas, kad būtų laiku diegiami reikiami pakeitimai.

²⁰ Šiose gairėse kalbama tik apie bendrąją užsakomųjų paslaugų politiką; konkretūs užsakomųjų paslaugų klausimo aspektai aptariami EBPIK gairėse dėl užsakomųjų paslaugų, kurias numatoma peržiūrėti. Tos gairės paskelbtos adresu <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/internal-governance/guidelines-on-outsourcing>.

91. Užsakomųjų paslaugų politikoje turėtų būti atsižvelgiama į užsakomųjų paslaugų poveikį įstaigos veiklai ir jai kylančiais rizikais (kaip antai veiklos rizikai, įskaitant teisinę ir IT riziką, reputacijai kylančiais rizikais ir koncentracijos rizikais). Į politiką turėtų būti įtrauktos ataskaitų teikimo ir stebėsenos priemonės, kurias reikėtų įgyvendinti nuo užsakomųjų paslaugų sutarties vykdymo pradžios iki pabaigos (įskaitant užsakomųjų paslaugų pagrindimo parengimą, užsakomųjų paslaugų sutarties sudarymą, sutarties vykdymą iki jos galiojimo pabaigos, nenumatytų atvejų planus ir pasitraukimo strategijas). Įstaiga išlieka visiškai atsakinga už visas užsakomąsias paslaugas ir veiklą ir su jomis susijusius valdymo sprendimus. Užsakomųjų paslaugų politikoje atitinkamai turėtų būti aiškiai nustatyta, kad užsakomosios paslaugos neatleidžia įstaigos nuo jos norminių įpareigojimų ir atsakomybės savo klientams.
92. Politikoje turėtų būti nustatyta, kad užsakomųjų paslaugų priemonės neturėtų kliudyti veiksmingai įstaigos veiklos jos patalpose ir kitur priežiūrai ir neturėtų prieštarauti jokiems su priežiūra susijusiems paslaugų ir veiklos apribojimams. Politika taip pat turėtų apimti užsakomąsias paslaugas grupės viduje (t. y. paslaugas, kurias įstaigos grupės viduje teikia atskiras juridinis subjektas) ir atsižvelgti į konkrečias grupės aplinkybes.
93. Politikoje turėtų būti reikalaujama, kad, atrinkdama svarbius išorės paslaugų teikėjus arba užsisakydama išorės paslaugas, įstaiga atsižvelgtų į tai, ar paslaugų teikėjas yra įsidiegęs tinkamus etikos standartus ar elgesio kodeksą.

IV antraštinė dalis. Rizikos kultūra ir profesinis elgesys

9 Rizikos kultūra

94. Patikima ir nuosekli rizikos kultūra turėtų būti veiksmingo įstaigų rizikos valdymo pagrindas ir turėtų suteikti įstaigoms galimybę priimti pagrįstus sprendimus.
95. Įstaigos turėtų sukurti integruotą visos įstaigos rizikos kultūrą, sukurtą visiškai suvokiant riziką, su kuria jos susiduria, ir jos valdymą, ir vadovaujantis visaapimančiu požiūriu į ją, atsižvelgiant į įstaigai priimtina riziką.
96. Įstaigos turėtų kurti rizikos kultūrą per politiką, bendravimą ir darbuotojų mokymą įstaigų veiklos, strategijos ir rizikos pobūdžio srityse ir turėtų pritaikyti bendravimą ir darbuotojų mokymą taip, kad būtų atsižvelgiama į darbuotojų atsakomybę rizikos prisiėmimo ir rizikos valdymo srityse.
97. Darbuotojai turėtų visiškai suvokti savo su rizikos valdymu susijusią atsakomybę. Rizikos valdymu turėtų užsiimti ne tik rizikos specialistai arba vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai. Už kasdienį rizikos valdymą pagal įstaigos politiką, procedūras ir kontrolės priemones pirmiausia atsako įstaigos padaliniai, prižiūrimi valdymo organo, atsižvelgiant į įstaigai priimtina riziką ir pajėgumą prisiimti riziką.
98. Tvirta rizikos kultūra turėtų apimti (bet nebūtinai tik) toliau nurodytus aspektus.

- a. Žemynkryptis požiūris: valdymo organas turėtų būti atsakingas už pagrindinių įstaigos vertybių ir lūkesčių nustatymą ir paskelbimą. Jo narių elgesys turėtų atspindėti remiamas vertybes. Įstaigų vadovybė, įskaitant pagrindines užduotis atliekančius asmenis, turėtų padėti vidaus lygmeniu skleisti pagrindines vertybes ir lūkesčius darbuotojams. Darbuotojai turėtų veikti laikydamiesi visų taikytinų įstatymų ir normų, nedelsdami pranešti aukštesnio lygio atstovams apie pastebėtą reikalavimų nesilaikymą įstaigos viduje arba už jos ribų (pvz., kompetentingai institucijai pagal informavimo apie pažeidimus procedūrą). Valdymo organas turėtų nuolat skatinti, stebėti ir vertinti įstaigos rizikos kultūrą, vertinti rizikos kultūros poveikį įstaigos finansiniam stabilumui, rizikos pobūdžiui ir patikimam valdymui, prireikus atlikti pakeitimus.
- b. Atskaitomybė: atitinkami darbuotojai visais lygmenimis turėtų žinoti ir suvokti pagrindines įstaigos vertybes ir, kiek tai būtina jų pareigoms vykdyti, jai priimtina riziką ir pajėgumą prisiimti riziką. Jie turėtų gebėti eiti savo pareigas ir suvokti, kad bus laikomi atsakingais už savo veiksmus, susijusius su įstaigos elgesiu prisiimant riziką.
- c. Veiksmingas bendravimas ir kritinis mąstymas: patikima rizikos kultūra turėtų būti skatinama atviro bendravimo ir kritinio mąstymo aplinka, kurioje vykstant sprendimų priėmimo procesams remiama didelė nuomonių įvairovė, sudaromos galimybės išbandyti galiojančią praktiką, skatinamas darbuotojų konstruktyvus kritinis požiūris ir kuriama atviro ir konstruktyvaus dalyvavimo aplinka visoje organizacijoje.
- d. Paskatos: tinkamos paskatos turėtų vaidinti pagrindinį vaidmenį derinant rizikos prisiėmimo elgesį su įstaigos rizikos pobūdžiu ir ilgalaikiais interesais²¹.

10 Įstaigos vertybės ir elgesio kodeksas

99. Valdymo organas turėtų parengti, priimti ir skatinti aukštus etikos ir profesinius standartus ir jų laikytis, atsižvelgdamas į konkrečius įstaigos poreikius ir charakteristikas, ir turėtų užtikrinti tokių standartų įgyvendinimą (taikant elgesio kodeksą ar panašią priemonę). Jis taip pat turėtų prižiūrėti, kaip tų standartų laikosi darbuotojai. Tam tikrais atvejais valdymo organas gali priimti ir įgyvendinti visos įstaigos grupės standartus ar bendrus standartus, kurias paskelbia asociacijos ar kitos svarbios organizacijos.
100. Įgyvendintais standartais turėtų būti siekiama sumažinti įstaigai kylančią riziką, visų pirma veiklos ir su reputacija susijusią riziką, kuri gali turėti didelį neigiamą poveikį įstaigos pelningumui ir tvarumui dėl baudų, bylinėjimosi išlaidų ir kompetentingų institucijų nustatomų apribojimų, kitų finansinių ir baudžiamųjų nuobaudų ir vardo vertės bei prarasto vartotojų pasitikėjimo.
101. Valdymo organas turėtų būti parengęs ir dokumentais įforminęs politiką, kaip reikėtų laikytis tų standartų. Tokia politika turėtų būti:

²¹ Taip pat žr. EBI gaires dėl patikimos atlygio politikos pagal Direktyvos 2013/36/ES 74 straipsnio 3 dalį ir 75 straipsnio 2 dalį ir informacijos atskleidimo pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 450 straipsnį (EBA/GL/2015/22), paskelbtas adresu <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/remuneration>.

- a. primenama skaitytojams, kad visa įstaigos veikla turėtų būti vykdoma laikantis taikytinų įstatymų ir įstaigos vertybių;
- b. skatinamas rizikos suvokimas diegiant tvirtą rizikos kultūrą pagal šių gairių 9 skirsnį, kurioje atsispindi valdymo organo lūkesčiai, jog veikla bus vykdoma neviršijant nustatytos priimtinos rizikos, įstaigos nustatytų ribų ir atitinkamų darbuotojų atsakomybės sričių;
- c. nustatomi priimtino ir nepriimtino elgesio principai ir pateikiami pavyzdžiai, visų pirma susiję su netinkamų finansinių ataskaitų teikimu ir netinkamu elgesiu, ekonominiais ir finansiniais nusikaltimais (įskaitant sukčiavimą, pinigų plovimą ir antimonopolinę praktiką, finansines sankcijas, kyšininkavimą ir korupciją, manipuliavimą rinką, netinkamą pardavimą ir kitus vartotojų apsaugos įstatymų pažeidimus);
- d. patikslinama, kad, be teisės aktų ir normų reikalavimų ir vidaus politikos laikymosi, tikimasi, kad darbuotojai elgsis sąžiningai ir vykdys savo pareigas pakankamai profesionaliai, rūpestingai ir stropiai; ir
- e. užtikrinama, kad darbuotojai žinotų apie galimas vidaus ir išorės drausmines priemones, teisinius veiksmus ir sankcijas, kurių gali būti imamasi netinkamo ir nepriimtino elgesio atvejais.

102. Įstaigos turėtų stebėti tokių standartų laikymąsi ir užtikrinti, kad darbuotojai būtų su jais susipažinę, pvz., rengdamos mokymą. Įstaigos turėtų apibrėžti funkciją, kurios vykdytojas atsakytų už reikalavimų laikymosi stebėseną ir vertintų elgesio kodekso ar panašios priemonės pažeidimus ir reikalavimų nesilaikymo problemų sprendimo procesą. Apie rezultatus turėtų būti reguliariai pranešama valdymo organui.

11 Įstaigos lygmens interesų konfliktų politika

103. Valdymo organas turėtų būti atsakingas už veiksmingos faktinių ir galimų įstaigos lygmens interesų konfliktų nustatymo, vertinimo, valdymo ir mažinimo ar prevencijos politikos rengimą, tvirtinimą ir priežiūrą, pvz., vykdant įvairią veiklą ir funkcijas įstaigoje, įvairiose į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą įtrauktose įstaigose arba įvairiose įstaigos verslo linijose ar padaliniuose arba išorės suinteresuotųjų subjektų atžvilgiu.

104. Savo organizacinėje ir administracinėje sistemoje įstaigos turėtų imtis pakankamų priemonių, kad užkirstų kelią neigiamam interesų konfliktų poveikiui jų klientų interesams.

105. Įstaigų įgyvendinamos interesų konfliktų valdymo arba tam tikrais atvejais mažinimo priemonės turėtų būti įformintos dokumentais, jomis nustatant, be kita ko:

- a. tinkamą pareigų atskyrimą, pvz., pavedant nesuderinamas sandorių apdorojimo ar paslaugų teikimo užduotis skirtingiems asmenims arba pavedant priežiūros ir ataskaitų teikimo užduotis nesuderinamose veiklos srityse skirtingiems asmenims;

- b. informacijos kliūtis, pvz., fiziškai atskiriant tam tikras verslo linijas ar padalinius; ir
- c. pakankamas sandorių su susijusiomis šalimis procedūras, pvz., reikalaujant, kad sandoriai būtų vykdomi laikantis įprastų rinkos sąlygų principo.

12 Interesų konfliktų politika darbuotojams²²

106. Valdymo organas turėtų atsakyti už veiksmingos faktinių ir galimų įstaigos interesų ir privačių darbuotojų, įskaitant valdymo organo narius, interesų konfliktų, kurie gali turėti neigiamą poveikį jų pareigų vykdymui ir atsakomybei, nustatymo, vertinimo, valdymo ir mažinimo ar prevencijos politikos rengimą, tvirtinimą ir priežiūrą. Konsoliduojančioji įstaiga turėtų atsižvelgti į interesus pagal visos grupės interesų konfliktų politiką konsoliduotu ar iš dalies konsoliduotu lygmeniu.
107. Tokia politika turėtų būti siekiama nustatyti darbuotojų interesų konfliktus, įskaitant jų artimiausių šeimos narių interesus. Įstaigos turėtų atsižvelgti į tai, kad interesų konfliktų gali kilti ne tik dėl dabartinių, bet ir dėl ankstesnių asmeninių ar profesinių santykių. Kilus interesų konfliktui, įstaigos turėtų įvertinti jo reikšmingumą ir priimti sprendimą dėl tinkamų mažinimo priemonių ir jas įgyvendinti.
108. Kalbant apie interesų konfliktus, kurių gali kilti dėl ankstesnių santykių, įstaigos turėtų numatyti tinkamą laikotarpį, per kurį jos norėtų, kad darbuotojai praneštų apie tokius interesų konfliktus, kai jie dar gali turėti poveikį darbuotojų elgesiui ir dalyvavimui sprendimų priėmimo procese.
109. Politika turėtų aprėpti bent šias situacijas ar santykius, kuriuose gali kilti interesų konfliktai:
- a. ekonominius interesus (pvz., akcijas, kitas nuosavybės teises ir narystės ryšius, finansų kontrolę ir kitus komercinių klientų ekonominius interesus, intelektinės nuosavybės teises, įstaigos paskolas, suteiktas darbuotojams priklausančiai įmonei, narystę nesuderinamų interesų turinčiame organe arba tokio organo ar subjekto nuosavybę);
 - b. asmeninius ar profesinius santykius su įstaigos kvalifikuotojo akcijų paketo savininkais;
 - c. asmeninius ar profesinius santykius su įstaigos ar į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą įtrauktų subjektų darbuotojais (pvz., šeimos santykius);
 - d. kitą darbą ir ankstesnį darbą (pvz., per pastaruosius penkerius metus);

²² Šį skirsnį reikėtų taikyti kartu su bendromis ESMA ir EBI gairėmis dėl valdymo organo narių ir pagrindines užduotis atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo pagal direktyvas 2013/36/ES ir 2014/65/ES.

- e. asmeninius ar profesinius santykius su atitinkamais išorės suinteresuotaisiais subjektais (pvz., susijusiais su medžiagų tiekėjais, konsultacijų įmonėmis ar kitų paslaugų teikėjais); ir
 - f. politinę įtaką arba politinius santykius.
110. Neatsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, įstaigos turėtų atsižvelgti į tai, kad esant įstaigos akcininku arba turint privačių sąskaitų ar paskolų arba naudojantis kitomis įstaigos paslaugomis nesusiklostytų padėtis, kurioje darbuotojai laikomi turinčiais interesų konfliktą, jeigu neviršija tinkamos *de minimis* ribos.
111. Politikoje turėtų būti įtvirtinti ataskaitų teikimo politikoje nustatytam atsakingam asmeniui ir bendravimo su juo procesai. Darbuotojai turėtų būti įpareigoti nedelsdami vidaus lygmeniu atskleisti bet kokį dalyką, dėl kurio gali kilti arba jau kilo interesų konfliktas.
112. Pagal politiką nuolatiniai interesų konfliktai, kurie išlieka ir kuriuos reikia nuolat valdyti, turėtų būti atskirti nuo interesų konfliktų, išskylančių netikėtai dėl vieno įvykio (pvz., sandorio, paslaugų teikėjo pasirinkimo ir kt.), kuriuos paprastai galima išspręsti įgyvendinus vienkartinę priemonę. Visais atvejais priimant sprendimus turėtų būti pirmiausia paisoma įstaigos interesų.
113. Politikoje turėtų būti nustatytos procedūros, priemonės, dokumentams keliami reikalavimai ir atsakomybė už interesų konfliktų nustatymą ir prevenciją, jų reikšmingumo vertinimą ir mažinimo priemonių įgyvendinimą. Tokiose procedūrose, reikalavimuose, atsakomybėje ir priemonėse turėtų būti numatyta:
- a. pavesti nesuderinamą veiklą ar sandorius skirtingiems asmenims;
 - b. stengtis, kad ne įstaigoje veiklą vykdančioms darbuotojams būtų užkirstas kelias daryti netinkamą su tokia kita veikla susijusią įtaką įstaigos viduje;
 - c. nustatyti valdymo organo narių atsakomybę, kad tokie nariai nebalsuotų dėl visų klausimų, dėl kurių kyla arba gali kilti interesų konfliktas, arba kai tokių narių objektyvumas ir gebėjimas tinkamai eiti savo pareigas įstaigoje gali sumažėti dėl kitų priežasčių;
 - d. sukurti pakankamas procedūras, taikomas sandoriams su susijusiomis šalimis (įstaigos gali, be kita ko, apsvarstyti galimybę reikalauti, kad sandoriai būtų vykdomi laikantis įprastų rinkos sąlygų principo, reikalauti, kad tokiems sandoriams būtų išsamiai taikomos visos atitinkamos vidaus kontrolės procedūros, reikalauti, kad nepriklausomi valdymo organo nariai teiktų privalomus patarimus, reikalauti, kad akcininkai patvirtintų daugumą svarbių sandorių, ir riboti su tokiais sandoriais susijusią riziką); ir
 - e. neleisti valdymo organo nariams eiti direktoriaus pareigas konkuruojančiose įstaigose, nebent tai būtų tai pačiai institucinei užtikrinimo sistemai priklausančios įstaigos, kaip

numatyta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 113 straipsnio 7 dalyje, centrinės įstaigos nuolat kontroliuojamos kredito įstaigos, kaip numatyta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 10 straipsnyje, arba į rizikos ribojimu pagrįstą konsolidavimą įtrauktos įstaigos.

114. Politikoje turėtų būti konkrečiai numatyta interesų konfliktų rizika valdymo organo lygmeniu ir turėtų būti pateiktos gairės, kaip nustatyti ir valdyti interesų konfliktus, dėl kurių gali sumažėti valdymo organo narių gebėjimas priimti objektyvius ir nešališkus sprendimus, kuriais siekiama apsaugoti įstaigos interesus. Įstaigos taip pat turėtų atsižvelgti į interesų konfliktus, kurie gali turėti poveikį valdymo organo narių nuomonės nepriklausomumui²³.
115. Faktiniai ar galimi interesų konfliktai, apie kuriuos pranešama įstaigos atsakingam asmeniui, turėtų būti tinkamai vertinami ir valdomi. Nustačius darbuotojų interesų konfliktą, įstaiga turėtų dokumentais įforminti priimtą sprendimą, visų pirma, jeigu interesų konfliktas ir su juo susijusi rizika pripažinta ir jeigu priimtas sprendimas, kaip tas interesų konfliktas tinkamai sumažintas arba panaikintas.
116. Visi faktiniai ir galimi interesų konfliktai valdymo organo lygmeniu individualiai ir kolektyviai turėtų būti tinkamai įforminti dokumentais, apie juos turėtų būti pranešta valdymo organui ir valdymo organas turėtų juos aptarti, priimti dėl jų sprendimą ir tinkamai juos valdyti.

13 Vidaus perspėjimo procedūros

117. Įstaigos turėtų įgyvendinti ir rūpintis tinkama vidaus perspėjimo politika ir procedūromis, pagal kurias darbuotojai specialiu, nepriklausomu ir savarankišku kanalu praneštų apie galimus ar faktinius reguliavimo ar vidaus reikalavimų, įskaitant (bet ne tik) reikalavimus, nustatytus Reglamente (ES) Nr. 575/2013 ir nacionalinės teisės nuostatose, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama Direktyva 2013/36/ES, arba vidaus valdymo tvarkos pažeidimus. Apie pažeidimą pranešantys darbuotojai neprivalo turėti įrodymų, tačiau jie turėtų būti pakankamai įsitikinę, kad galima pagrįstai pradėti tyrimą.
118. Siekiant išvengti interesų konfliktų, darbuotojai turėtų turėti galimybę pranešti apie pažeidimus ne per įprastus atskaitomybės ryšius (pvz., per atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojus, vidaus audito funkcijos vykdytojus arba nepriklausomą vidaus informavimo apie pažeidimus procedūrą). Perspėjimo procedūra turėtų užtikrinti asmens, kuris praneša apie pažeidimą, ir fizinio asmens, kuris tariamai atsako už pažeidimą, duomenų apsauga, kaip numatyta Direktyvoje 95/46/EB.
119. Perspėjimo procedūros turėtų būti prieinamos viesiems įstaigos darbuotojams.
120. Pagal perspėjimo procedūras darbuotojų teikiama informacija atitinkamais atvejais turėtų būti perduodama valdymo organui ir kitiems atsakingiems asmenims, kaip apibrėžta vidaus perspėjimo politikoje. Jeigu to reikalauja apie pažeidimą pranešantis darbuotojas, informacija valdymo organui ir kitiems atsakingiems asmenims turėtų būti teikiama anonimiškai. Įstaigos

²³ Taip pat žr. bendras ESMA ir EBI gaires dėl valdymo organo narių ir pagrindines užduotis atliekančių asmenų tinkamumo vertinimo pagal direktyvas 2013/36/ES ir 2014/65/ES.

taip pat gali numatyti informavimo apie pažeidimus procesą, pagal kurį informaciją galima teikti anonimiškai.

121. Įstaigos turėtų užtikrinti, kad apie pažeidimą pranešantis asmuo būtų tinkamai apsaugotas nuo bet kokio neigiamo poveikio, pvz., keršto, diskriminacijos ar kitokio nesąžiningo elgesio. Įstaiga turėtų užtikrinti, kad nė vienas įstaigos kontroliuojamas asmuo nedalyvautų persekiojant apie pažeidimą pranešusį asmenį, ir turėtų imtis tinkamų priemonių prieš tuos, kurie vykdo tokį persekiojimą.

122. Įstaigos taip pat turėtų apsaugoti asmenis, apie kuriuos pranešama, nuo bet kokio neigiamo poveikio, nes vykdant tyrimą gali būti nerasta jokių įrodymų, kuriais remiantis prieš tą asmenį būtų galima pagrįstai imtis priemonių. Jeigu priemonių imamasi, įstaiga turėtų jų imtis taip, kad apsaugotų atitinkamą asmenį nuo nepageidaujamo neigiamo poveikio, neatitinkančio įgyvendinamos priemonės tikslo.

123. Vidaus perspėjimo procedūros turėtų, visų pirma:

- a. būti įformintos dokumentais (pvz., darbuotojų vadovas);
- b. nustatyti aiškias taisykles, kuriomis būtų užtikrinama, kad informacija apie pranešantį asmenį, asmenį, apie kurį pranešama, ir pažeidimą būtų tvarkoma konfidencialiai, pagal Direktyvą 95/46/EB, nebent informaciją reikia atskleisti pagal nacionalinės teisės aktus siekiant vykdyti paskesnius tyrimus arba nagrinėti bylą teisme;
- c. apsaugoti susirūpinimą išreiškiančius darbuotojus nuo persekiojimo, susijusio su tuo, kad jie atskleidė pažeidimus, apie kuriuos turi būti pranešama;
- d. užtikrinti, kad galimi ar faktiniai pažeidimai, apie kuriuos pranešta, būtų vertinami ir perduodami į aukštesnį lygmenį, be kita ko, atitinkamais atvejais tam tikrai kompetentingai ar teisėsaugos institucijai;
- e. jei įmanoma, užtikrinti, kad darbuotojams, kurie pranešė apie galimus ar faktinius pažeidimus, būtų pranešama apie informacijos gavimą;
- f. užtikrinti, kad būtų stebimas pažeidimo, apie kurį pranešta, tyrimo rezultatas; ir
- g. užtikrinti tinkamą duomenų saugojimą.

14 Pranešimas apie pažeidimus kompetentingoms institucijoms

124. Kompetentingos institucijos turėtų sukurti veiksmingus ir patikimus mechanizmus, kad įstaigų darbuotojai galėtų kompetentingoms institucijoms pranešti apie galimus ar faktinius norminių reikalavimų pažeidimus, įskaitant (bet ne tik) reikalavimus pagal Reglamentą (ES) Nr. 575/2013

ir nacionalines nuostatas, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama Direktyva 2013/36/ES. Tokiuose mechanizmuose turėtų būti numatyta bent:

- a. konkrečios pranešimų apie pažeidimus gavimo ir paskesnių veiksmų procedūros, pavyzdžiui, specialus informavimo apie pažeidimus departamentas, padalinys ar funkcijos vykdytojai;
- b. tinkama apsauga, kaip numatyta 13 skirsnyje;
- c. fizinio asmens, kuris praneša apie pažeidimą, ir fizinio asmens, kuris tariamai atsako už pažeidimą, duomenų apsauga, kaip numatyta Direktyvoje 95/46/EB; ir
- d. aiškios procedūros, kaip numatyta 123 punkte.

125. Nepažeisdamos galimybės pranešti apie pažeidimus pasinaudojant kompetentingų institucijų mechanizmais, kompetentingos institucijos gali raginti darbuotojus pirma pabandyti pasinaudoti įstaigos vidaus perspėjimo procedūromis.

V antraštinė dalis. Vidaus kontrolės sistema ir mechanizmai

15 Vidaus kontrolės sistema

126. Įstaigos turėtų įdiegti ir palaikyti kultūrą, kuri įstaigoje skatina teigiamą požiūrį į rizikos kontrolę ir reikalavimų laikymąsi, ir tvirtą ir išsamią vidaus kontrolės sistemą. Toje sistemoje įstaigų verslo linijos turėtų atsakyti už riziką, su kuria jos susiduria vykdydamos savo veiklą, valdymą ir jose turėtų būti įdiegtos kontrolės priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti vidaus ir išorės reikalavimų laikymąsi. Toje sistemoje įstaigose turėtų veikti vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai, kurie būtų pakankamai autoritetingi ir svarbūs ir turėtų galimybę kreiptis į valdymo organą savo užduotims vykdyti, ir būtų sukurta rizikos valdymo sistema.

127. Atitinkamos įstaigos vidaus kontrolės sistema turėtų būti individualiai pritaikyta atsižvelgiant į įstaigos veiklos ypatumus, sudėtingumą ir su ja susijusią riziką bei grupės kontekstą. Atitinkamos įstaigos turi organizuoti būtinos informacijos mainus taip, kad kiekvienas valdymo organas, verslo linija ir vidaus padalinys, įskaitant kiekvienos vidaus kontrolės funkcijos vykdytojus, galėtų eiti savo pareigas. Tai reiškia, pavyzdžiui, kad būtina keistis pakankama informacija tarp verslo linijų ir atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojų grupės lygmeniu ir tarp vidaus kontrolės funkcijų vadovų ir įstaigos valdymo organo grupės lygmeniu.

128. Vidaus kontrolės sistema turėtų aprėpti visą organizaciją, įskaitant valdymo organo atsakomybę ir užduotis bei visų verslo linijų ir vidaus padalinių veiklą, įskaitant vidaus kontrolės funkcijas, užsakomąsias paslaugas ir platinimo kanalus.

129. Įstaigos vidaus kontrolės sistemoje turėtų būti užtikrinama:

- a. veiksmingos ir efektyvios operacijos;
- b. apdairus veiklos vykdymas;
- c. tinkamas rizikos nustatymas, vertinimas ir mažinimas;
- d. finansinės ir nefinansinės informacijos, teikiamos ir vidaus, ir išorės lygmeniu, patikimumas;
- e. pagrįstos administracinės ir apskaitos procedūros; ir
- f. įstatymų, kitų teisės aktų ir priežiūros reikalavimų bei įstaigos vidaus politikos, procesų, taisyklių ir sprendimų laikymasis.

16 Vidaus kontrolės sistemos įgyvendinimas

130. Valdymo organas turėtų atsakyti už vidaus kontrolės sistemos, procesų ir mechanizmų sukūrimą ir jų pakankamumo ir veiksmingumo stebėseną bei už visų verslo linijų ir vidaus padalinių, įskaitant vidaus kontrolės funkcijas (kaip antai rizikos valdymo, atitikties užtikrinimo ir vidaus audito funkcijas), priežiūrą. Įstaigos turėtų rengti, rūpintis ir reguliariai atnaujinti tinkamą rašytinę vidaus kontrolės politiką, mechanizmus ir procedūras, kurias turėtų tvirtinti valdymo organas.
131. Įstaigoje turėtų būti aiškus, skaidrus ir dokumentais įformintas sprendimų priėmimo procesas ir aiškus atsakomybės ir įgaliojimų paskirstymas vidaus kontrolės sistemoje, įskaitant jos verslo linijas, vidaus padalinius ir vidaus kontrolės funkcijas.
132. Įstaigos turėtų skelbti tokią politiką, mechanizmus ir procedūras visiems darbuotojams, taip pat kiekvieną sykį, kai padaryta svarbių pakeitimų.
133. Įgyvendindamos vidaus kontrolės sistemą, įstaigos turėtų tinkamai atskirti pareigas, pvz., patikėdamos nesuderinamą veiklą sandorių tvarkymo ar paslaugų teikimo srityje skirtingiems asmenims arba patikėdamos priežiūros ir ataskaitų teikimo pareigas nesuderinamose veiklos srityse skirtingiems asmenims, ir sukurti informacijos kliūtis, pvz., fiziškai atskirdamos tam tikrus departamentus.
134. Vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai turėtų tikrinti, ar vidaus kontrolės sistemoje nustatyta politika, mechanizmai ir procedūros tinkamai įgyvendinamos atitinkamose jų kompetencijos srityse.
135. Vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai turėtų reguliariai teikti valdymo organui rašytines ataskaitas dėl pagrindinių nustatytų trūkumų. Dėl kiekvieno svarbaus naujai nustatyto trūkumo tose ataskaitose turėtų būti apibūdinta su juo susijusi rizika, poveikio vertinimas, rekomendacijos ir taisomosios priemonės, kurių reikėtų imtis. Valdymo organas turėtų laiku ir

veiksmingai stebėti vidaus kontrolės funkcijų vykdytojų nustatytus faktus ir reikalauti imtis reikiamų taisomųjų veiksmų. Turėtų būti įdiegta oficiali su nustatytais faktais ir taisomosiomis priemonėmis susijusi procedūra.

17 Rizikos valdymo sistema

136. Bendroje vidaus kontrolės sistemoje įstaigos turėtų įdiegti visą įstaigą apimančią rizikos valdymo sistemą, kuri būtų taikoma visoms verslo linijoms ir vidaus padaliniams, įskaitant vidaus kontrolės funkcijas, visiškai atsižvelgiant į visų jos rizikos pozicijų ekonominę esmę. Rizikos valdymo sistema turėtų sudaryti galimybę įstaigai priimti visiškai pagrįstus sprendimus dėl rizikos prisiėmimo. Rizikos valdymo sistemoje turėtų būti atsižvelgta į balansinę ir nebalansinę riziką, faktinę riziką ir būsimą riziką, kuri galėtų kilti įstaigai. Rizika turėtų būti vertinama taikant aukštynkryptį ir žemynkryptį požiūrius, verslo linijų viduje ir tarp jų, nuosekliai vartojant terminus ir taikant suderinamą metodiką visoje įstaigoje ir konsoliduotu ar iš dalies konsoliduotu lygmeniu. Visa svarbi rizika turėtų būti įtraukta į rizikos valdymo sistemą, tinkamai atsižvelgiant į finansinę ir nefinansinę riziką, įskaitant riziką, susijusią su kreditais, rinka, likvidumu, koncentracija, veikla, IT, reputacija, teisės aspektais, elgesiu, atitiktimi ir strateginiais aspektais.
137. Į įstaigos rizikos valdymo sistemą turėtų būti įtraukta politika, procedūros, rizikos ribos ir rizikos kontrolės priemonės, užtikrinant tinkamą ir nuoseklų rizikos nustatymą, matavimą ar vertinimą, stebėseną, valdymą, mažinimą ir pranešimą apie ją laiku verslo linijoje, įstaigoje ir konsoliduotu arba iš dalies konsoliduotu lygmeniu.
138. Įstaigos rizikos valdymo sistemoje turėtų būti teikiamos konkrečios gairės dėl jos strategijų įgyvendinimo. Tam tikrais atvejais tokiose gairėse turėtų būti nustatytos ir palaikomos vidaus ribos, atitinkančios įstaigai priimtina riziką ir suderinamos su jos patikima veikla, finansine galia, kapitalo baze ir strateginiais tikslais. Įstaigos rizikos pobūdis turėtų išlikti tarp tų nustatytų ribų. Rizikos valdymo sistemoje turėtų būti užtikrinama, kad pažeidus rizikos ribas būtų taikomas nustatytas tokios rizikos perkėlimo į aukštesnį lygį ir tvarkymo procesas taikant tinkamą paskesnių veiksmų procedūrą.
139. Turėtų būti atliekama nepriklausoma rizikos valdymo sistemos vidaus peržiūra, pvz., kurią atlieka vidaus audito funkcijos vykdytojai, ir ji turėtų būti reguliariai vertinama iš naujo atsižvelgiant į įstaigai priimtina riziką ir rizikos valdymo funkcijos vykdytojų ir rizikos komiteto (jei toks yra įsteigtas) pateiktą informaciją. Veiksniai, į kuriuos reikėtų atsižvelgti, – vidaus ir išorės pokyčiai, įskaitant balanso ir įplaukų pokyčius, padidėjęs įstaigos veiklos, rizikos pobūdžio ar veiklos struktūros sudėtingumas, geografinė plėtra, susijungimas ir įsigijimas ir naujų produktų ar verslo linijų atsiradimas.
140. Nustatydamą ir matuodama ar vertindama riziką, įstaiga turėtų parengti tinkamą metodiką, kurią sudarytų ir perspektyvios, ir retrospektyvios priemonės. Taikant metodiką turėtų būti įmanoma sujungti verslo linijų rizikos pozicijas, ji turėtų padėti nustatyti rizikos koncentracijas. Į šias priemones turėtų būti įtrauktas faktinės rizikos pobūdžio vertinimas atsižvelgiant į įstaigai

priimtina riziką, nustatytos ir vertinamos galimos ir nepalankiomis sąlygomis kylančios rizikos pozicijos įvairiomis numanomomis neigiamomis aplinkybėmis, palyginti su įstaigos pajėgumu prisiimti riziką. Priemonėmis turėtų būti įmanoma gauti informaciją apie bet kokią būtiną rizikos pobūdžio koregavimą. Kurdamos nepalankių sąlygų scenarijus, įstaigos turėtų daryti pakankamai konservatyvias prielaidas.

141. Įstaigos turėtų atsižvelgti į tai, kad kiekybinio vertinimo metodikų, įskaitant bandymus nepalankiausiomis sąlygomis, rezultatai labai priklauso nuo modelių apribojimų ir prielaidų (įskaitant sukretimo sunkumą ir trukmę ir pagrindines rizikos rūšis). Pavyzdžiui, modelius, susijusius su labai didele ekonominio kapitalo grąža, gali paskatinti atsirasti modelių trūkumai (pvz., jei neįtraukta tam tikra svarbi rizika), o ne puiki įstaigos strategija arba išskirtinis jos įgyvendinimas įstaigoje. Taigi nustatant prisiimtą rizikos lygį nereikėtų vadovautis tik kiekybine informacija arba modelių išvediniais; reikėtų taikyti ir kokybinį požiūrį (įskaitant ekspertų nuomones ir kritinę analizę). Reikėtų aiškiai atsižvelgti į svarbias makroekonominės aplinkos tendencijas ir duomenis, siekiant nustatyti jų galimą poveikį pozicijoms ir portfeliams.
142. Pagrindinė atsakomybė už rizikos vertinimą tenka tik įstaigai, kuri atitinkamai turėtų kritiškai vertinti savo riziką ir neturėtų vadovautis vien išorės vertinimais. Pavyzdžiui, įstaiga turėtų patvirtinti įsigytą rizikos modelį ir pritaikyti jį savo individualioms aplinkybėms siekdama užtikrinti, kad modelis padėtų tiksliai ir išsamiai nustatyti ir analizuoti riziką.
143. Įstaigos turėtų puikiai išmanyti modelių apribojimus ir rodiklius, naudoti ne tik kiekybinio, bet ir kokybinio rizikos vertinimo priemones (įskaitant ekspertų nuomones ir kritinę analizę).
144. Be nuosavo vertinimo, įstaigos gali naudotis išorės rizikos vertinimais (įskaitant išorės kredito reitingus arba įsigytus išorės rizikos modelius). Įstaigos turėtų visiškai suvokti tikslią tokių vertinimų taikymo sritį ir apribojimus.
145. Reikėtų sukurti skaidrius reguliarių ataskaitų teikimo mechanizmus, kad valdymo organas, jo rizikos komitetas (jei toks yra įsteigtas) ir visi svarbūs įstaigos padaliniai laiku gautų tikslias, glaustas, suprantamas ir prasmingas ataskaitas, taip pat galėtų dalytis svarbia informacija apie rizikos nustatymą, matavimą ar vertinimą, stebėseną ir valdymą. Ataskaitų teikimo sistema turėtų būti aiškiai apibrėžta ir įforminta dokumentais.
146. Visam rizikos valdymo procesui, įskaitant peržiūros ir sprendimų priėmimo procesus, itin svarbus veiksmingas bendravimas ir rizikos bei rizikos strategijos suvokimas, kurie padeda išvengti sprendimų, dėl kurių gali netyčia padidėti rizika. Kad ataskaitos apie riziką būtų teikiamos veiksmingai, būtina nuodugniai vidaus lygmeniu apsvarstyti rizikos strategiją ir svarbius duomenis apie riziką (pvz., pozicijos ir pagrindinius rizikos rodiklius) bei jais dalintis horizontaliai visoje įstaigoje ir vertikalčiai valdymo grandinėje.

18 Nauji produktai ir svarbūs pokyčiai²⁴

147. Įstaigoje turėtų būti įdiegta aiškiai dokumentais įforminta naujų produktų tvirtinimo politika (NPTP), kurią tvirtina valdymo organas ir kuria atsižvelgiama į su naujomis rinkomis, produktais ir paslaugomis susijusius pokyčius ir svarbius su jau turimomis rinkomis, produktais ir paslaugomis susijusius pokyčius, taip pat į išimtinius sandorius. Politikoje taip pat turėtų būti atsižvelgta į svarbius pokyčius susijusiuose procesuose (pvz., naujus užsakomųjų paslaugų susitarimus) ir sistemose (pvz., IT raidos procesus). NPTP turėtų būti užtikrinama, kad patvirtinti produktai ir pokyčiai atitiktų įstaigos rizikos strategiją ir priimtina riziką bei atitinkamas ribas arba kad būtų atlikta būtina peržiūra.
148. Esminiai pokyčiai arba išimtiniai sandoriai gali būti susijungimas ir įsigijimas, įskaitant galimas nepakankamai stropaus deramo patikrinimo pasekmes, kai nebuvo nustatyta rizika ir atsakomybė po susijungimo, struktūrų steigimas (pvz., naujų patrunuojamųjų įmonių arba vienintelį tikslą turinčių valstybės įmonių steigimas), nauji produktai, sistemų arba rizikos valdymo sistemos ar procedūrų pokyčiai ir įstaigos organizavimo pokyčiai.
149. Įstaigoje turėtų būti įdiegtos specialios procedūros, pagal kurias vertinamas tos politikos laikymasis, atsižvelgiant į rizikos valdymo funkcijos vykdytojų teikiamus duomenis. Jose turėtų būti numatytas sistemingas išankstinis vertinimas ir dokumentais įforminamos atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojų nuomonės dėl naujų produktų arba svarbių turimų produktų pokyčių.
150. Įstaigos NPTP turėtų būti atsižvelgiama į viską, į ką būtina atsižvelgti prieš nusprendžiant eiti į naujas rinkas, prekiauti naujais produktais, pradėti teikti naują paslaugą arba iš esmės pakeisti turimus produktus ar paslaugas. NPTP taip pat turėtų būti apibrėžtos įstaigoje ir vidaus funkcijų vykdytojų, kurie turi dalyvauti sprendimų priėmimo procese, vartojamos sąvokos „naujas produktas (rinka, verslas)“ ir „svarbūs pokyčiai“.
151. NPTP turėtų būti nustatytos pagrindinės problemos, kurias reikia išspręsti prieš priimant sprendimą. Tai galėtų būti teisės aktų laikymasis, apskaita, kainodaros modeliai, poveikis rizikos pobūdžiui, kapitalo pakankamumui ir pelningumui, pakankamų sandorius vykdančio, netiesioginio aptarnavimo ir rizikos valdymo skyrių išteklių buvimas ir pakankamų vidaus priemonių ir žinių turėjimas siekiant suprasti ir stebėti susijusią riziką. Sprendime pradėti naują veiklą turėtų būti aiškiai nurodytas už ją atsakingas padalinys ir asmenys. Nauja veikla neturėtų būti vykdoma, kol nebus pakankamų išteklių su ja susijusiai rizikai suprasti ir valdyti.
152. Rizikos valdymo funkcijos ir atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojai turėtų dalyvauti tvirtinant naujus produktus arba svarbius turimų produktų, procesų ir sistemų pokyčius. Jie turėtų pareikšti savo nuomonę išsamiai ir objektyviai įvertinę su nauja veikla susijusią riziką įvairių scenarijų aplinkybėmis, bet kokius galimus įstaigos rizikos valdymo ir vidaus kontrolės

²⁴ Taip pat žr. EBI gaires dėl mažmeninės bankininkystės produktų gamintojų ir platintojų priežiūros ir valdymo reikalavimų, paskelbtas adresu <https://www.eba.europa.eu/-/eba-publishes-final-product-oversight-and-governance-requirements-for-manufactures-and-distributors-of-retail-banking-products>.

sistemų trūkumus ir įstaigos gebėjimą veiksmingai valdyti bet kokią naują riziką. Rizikos valdymo funkcijos vykdytojai taip pat turėtų aiškiai apžvelgti naujų produktų kūrimą (arba svarbius turimų produktų, procesų ir sistemų pokyčius) įvairiose verslo linijose ir portfeluose ir teisę reikalauti, kad turimų produktų pokyčiams būtų taikoma oficiali NPTP procedūra.

19 Vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai

153. Vidaus kontrolės funkcijos turėtų apimti rizikos valdymo funkciją (žr. 20 skirsnį), atitikties užtikrinimo funkciją (žr. 21 skirsnį) ir vidaus audito funkciją (žr. 22 skirsnį). Rizikos valdymo ir atitikties užtikrinimo funkcijas turėtų peržiūrėti vidaus audito funkcijos vykdytojai.

154. Vidaus kontrolės funkcijų vykdytojų užduotims vykdyti, atsižvelgiant į I antraštinėje dalyje išvardytus proporcingumo kriterijus, galima naudotis užsakomosiomis paslaugomis, kurias teikia konsoliduojančioji įstaiga arba kitas grupei priklausantis ar nepriklausantis subjektas gavus dalyvaujančių įstaigų valdymo organų pritarimą. Net kai tam tikros arba visos vidaus kontrolės užduotys vykdomos užsakant paslaugas, atitinkamos vidaus kontrolės funkcijos vadovas ir valdymo organas vis tiek atsako už tą veiklą ir už vidaus kontrolės funkcijos vykdymą įstaigoje.

19.1 Vidaus kontrolės funkcijų vadovai

155. Vidaus kontrolės funkcijų vadovai turėtų būti tinkamo hierarchijos lygmens, kad kontrolės funkcijos vadovas būtų pakankamai autoritetingas ir svarbus, kad galėtų eiti savo pareigas. Neatsižvelgiant į bendrą valdymo organo atsakomybę, vidaus kontrolės funkcijų vadovai turėtų būti nepriklausomi nuo jų kontroliuojamų verslo linijų ar padalinių. Tam rizikos valdymo, atitikties užtikrinimo ir vidaus audito funkcijų vadovai turėtų teikti ataskaitas ir tiesiogiai atsiskaityti valdymo organui, o valdymo organas turėtų peržiūrėti jų veiklos rezultatus.

156. Kai būtina, vidaus kontrolės funkcijų vadovai turėtų turėti galimybę kreiptis į priežiūros funkciją vykdančią valdymo organą ir tiesiogiai jam atsiskaityti, išreikšti susirūpinimą ir atitinkamais atvejais perspėti priežiūros funkcijos vykdytojus, kai tam tikri įvykiai turi arba gali turėti poveikį įstaigai. Tai neturėtų trukdyti vidaus kontrolės funkcijų vadovams teikti ataskaitas ir įprastais atskaitomybės kanalais.

157. Įstaigose turėtų būti dokumentais įforminti procesai, pagal kuriuos vidaus kontrolės funkcijos vadovas skiriamas į pareigas ir iš jų atleidžiamas. Bet kuriuo atveju vidaus kontrolės funkcijų vadovai turėtų (ir pagal Direktyvos 2013/36/ES 76 straipsnio 5 dalį rizikos valdymo funkcijos vadovas privalo) būti nušalinami tik gavus išankstinę priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo patvirtinimą. Dėl svarbių įstaigų kompetentingos institucijos turėtų būti nedelsiant informuojamos apie vidaus kontrolės funkcijos vadovo paskyrimą ir pagrindines jo nušalinimo priežastis.

19.2 Vidaus kontrolės funkcijų vykdytojų nepriklausomumas

158. Kad vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai būtų laikomi nepriklausomais, turėtų būti įvykdytos šios sąlygos:

- a. jų darbuotojai neatlieka jokių užduočių tų veiklos sričių, kurias vidaus kontrolės funkcija turi stebėti ir kontroliuoti, ;
- b. organizaciniu požiūriu jie atskirti nuo veiklos, kurią jiems pavesta stebėti ir kontroliuoti;
- c. neatsižvelgiant į bendrą įstaigos valdymo organo narių atsakomybę, vidaus kontrolės funkcijos vadovas neturėtų būti pavaldus asmeniui, atsakingam už veiklos, kurią stebi ir kontroliuoja vidaus kontrolės funkcijos vykdytojai, valdymą; ir
- d. vidaus kontrolės funkcijų vykdytojų atlygis neturėtų būti susietas su veiklos, kurią stebi ir kontroliuoja vidaus kontrolės funkcijų vykdytojai, vykdymu ir kitaip neturėtų mažinti jų objektyvumo²⁵.

19.3 Vidaus kontrolės funkcijų sujungimas

159. Atsižvelgiant į I antraštinėje dalyje nustatytus proporcingumo kriterijus, rizikos valdymo funkciją ir atitikties užtikrinimo funkciją galima sujungti. Vidaus audito funkcijos nereikėtų jungti su jokia kita vidaus kontrolės funkcija.

19.4 Vidaus kontrolės funkcijų ištekliai

160. Vidaus kontrolės funkcijoms turėtų būti skiriami pakankami ištekliai. Jas turėtų vykdyti pakankamai kvalifikuotų darbuotojų (ir patronuojančiosios, ir patronuojamosios įmonės lygmeniu). Darbuotojai turėtų nuolat išlikti kvalifikuotais ir prireikus turėtų būti mokomi.

161. Vidaus kontrolės funkcijų vykdytojams turėtų būti skirtos tinkamos IT sistemos ir pagalba sudarant galimybę susipažinti su vidaus ir išorės informacija, kuri yra būtina jų pareigoms vykdyti. Jie turėtų turėti galimybę susipažinti su visa būtina informacija apie visas verslo linijas ir atitinkamas riziką prisiimančias patronuojamąsias įmones, visų pirma tas, kurios gali kelti didelę riziką įstaigai.

20 Rizikos valdymo funkcija

162. Įstaigose turėtų būti sukurta visoje įstaigoje taikoma rizikos valdymo funkcija (RVF). Atsižvelgiant į I antraštinėje dalyje išvardytus proporcingumo kriterijus, RVF vykdytojai turėtų

²⁵ Taip pat žr. EBI gaires dėl patikimos atlygio politikos, paskelbtas adresu <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/remuneration/guidelines-on-sound-remuneration-policies>.

būti pakankamai autoritetingi ir svarbūs ir turėtų turėti pakankamai išteklių, kad įgyvendintų rizikos politiką ir rizikos valdymo sistemą, kaip nustatyta 17 skirsnyje.

163. Prireikus RVF vykdytojai turėtų turėti galimybę tiesiogiai kreiptis į priežiūros funkciją vykdančią valdymo organą ir jos komitetus (jeigu jie įsteigti), visų pirma rizikos komitetą.
164. RVF vykdytojai turėtų turėti galimybę kreiptis į visas verslo linijas ir kitus vidaus padalinius, dėl kurių gali kilti rizika, taip pat į atitinkamas patronuojamąsias ir asocijuotąsias įmones.
165. RVF darbuotojai turėtų turėti pakankamų žinių, įgūdžių ir patirties, susijusios su rizikos valdymo metodais ir procedūromis, rinkomis ir produktais, ir turėtų turėti galimybę reguliariai mokytis.
166. RVF vykdytojai turėtų būti nepriklausomi nuo verslo linijų ir padalinių, kurių riziką jie kontroliuoja, bet jiems neturėtų būti draudžiama su jais palaikyti ryšius. Veiklos funkcijų vykdytojų ir RVF vykdytojų ryšiai turėtų padėti pasiekti tikslą, kad už rizikos valdymą būtų atsakingi visi įstaigos darbuotojai.
167. RVF turėtų būti pagrindinė įstaigos organizacijos dalis, sukurta taip, kad joje būtų galima įgyvendinti rizikos politiką ir kontroliuoti rizikos valdymo sistemą. RVF vykdytojai turėtų atlikti pagrindinį vaidmenį užtikrinant, kad įstaigoje būtų įdiegti veiksmingi rizikos valdymo procesai. RVF vykdytojai turėtų aktyviai dalyvauti priimant visus svarbius rizikos valdymo sprendimus.
168. Svarbios įstaigos gali apsvarstyti galimybę įsteigti atskirą RVF kiekvienai svarbiai verslo linijai. Vis dėlto turėtų būti centrinė RVF, įskaitant grupės RVF konsoliduojančiojoje įstaigoje, kad būtų bendrai stebima visa visos įstaigos ir visos grupės rizika ir užtikrinama, kad laikomasi rizikos strategijos.
169. RVF vykdytojai turėtų teikti svarbią nepriklausomą informaciją, analizę ir ekspertų nuomones apie rizikos pozicijas ir patarimus dėl verslo linijų ar vidaus padalinių pasiūlymų ir su rizika susijusių sprendimų ir turėtų informuoti valdymo organą, ar jie atitinka įstaigai priimtina riziką ir strategiją. RVF vykdytojai gali teikti rekomendacijas dėl rizikos valdymo sistemos tobulinimo ir taisomųjų priemonių, kuriomis siekiama pašalinti rizikos politikos, procedūrų ir apribojimų pažeidimus.

20.1 RVF vaidmuo rizikos strategijos ir sprendimų srityje

170. RVF vykdytojai turėtų aktyviai dalyvauti rengiant įstaigos rizikos strategiją nuo ankstyvų to proceso etapų ir užtikrinant, kad įstaigoje būtų įdiegti veiksmingi rizikos valdymo procesai. RVF turėtų teikti valdymo organui visą svarbią su rizika susijusią informaciją, kad jis galėtų nustatyti įstaigai priimtinos rizikos lygį. RVF vykdytojai turėtų vertinti rizikos strategijos ir priimtinos rizikos patikimumą ir tvarumą. Jie turėtų užtikrinti, kad nustatant konkrečias rizikos ribas būtų tinkamai atsižvelgiama į priimtina riziką. RVF vykdytojai taip pat turėtų vertinti padalinių rizikos strategijas, įskaitant padalinių siūlomus tikslus, ir turėtų dalyvauti procese prieš valdymo organui priimant sprendimą dėl rizikos strategijų. Tikslai turėtų būti pasiekiami ir atitikti įstaigos rizikos strategiją.

171. RVF vykdytojų dalyvavimas sprendimų priėmimo procese turėtų užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į rizikos aspektus. Vis dėlto už priimamus sprendimus ir toliau turėtų atsakyti įstaigos vidaus padaliniai ir galiausiai valdymo organas.

20.2 RVF vaidmuo įgyvendinant svarbius pokyčius

172. Remiantis 18 skirsniu, prieš priimant sprendimus dėl svarbių pokyčių ar išimtinių sandorių, RVF vykdytojai turėtų dalyvauti vertinant tokių pokyčių ir išimtinių sandorių poveikį bendrai įstaigos ir grupės rizikai ir apie nustatytus faktus pranešti tiesiogiai valdymo organui prieš priimant sprendimą.
173. RVF vykdytojai turėtų vertinti, kaip nustatyta rizika galėtų paveikti įstaigos ar grupės gebėjimą valdyti savo rizikos pobūdį, likvidumą ir tvirtą kapitalo bazę normaliomis ir nepalankiomis aplinkybėmis.

20.3 RVF vaidmuo nustatant, matuojant, vertinant, valdant, mažinant ir stebint riziką ir pranešant apie ją

174. RVF vykdytojai turėtų užtikrinti, kad atitinkami įstaigos padaliniai nustatytų, vertintų, matuotų, stebėtų ir valdytų visą riziką ir tinkamai apie ją praneštų.
175. RVF vykdytojai turėtų užtikrinti, kad rizika būtų nustatoma ir vertinama ne tik remiantis kiekybine informacija arba modelių išvediniais, bet ir atsižvelgiant į kokybinius metodus. RVF vykdytojai turėtų nuolat informuoti valdymo organą apie rizikos modeliuose ir analizėje naudojamas prielaidas ir jų galimus trūkumus.
176. RVF vykdytojai turėtų užtikrinti, kad būtų peržiūrimi sandoriai su susijusiomis šalimis ir kad būtų nustatoma ir tinkamai vertinama jų įstaigai keliami rizika.
177. RVF vykdytojai turėtų užtikrinti, kad padaliniai veiksmingai stebėtų visą nustatytą riziką.
178. RVF vykdytojai turėtų reguliariai stebėti tikrąjį įstaigos rizikos pobūdį ir jį vertinti atsižvelgdami į įstaigos strateginius tikslus ir priimtina riziką, kad valdymo funkciją vykdančias valdymo organas galėtų priimti sprendimus ir kad priežiūros funkciją vykdančias valdymo organas galėtų juos užginčyti.
179. RVF vykdytojai turėtų analizuoti tendencijas ir atpažinti naują ar kylančią riziką ir rizikos padidėjimą dėl pasikeitusių aplinkybių ir sąlygų. Jie taip pat turėtų reguliariai peržiūrėti tikruosius su rizika susijusius rezultatus palyginti su ankstesniais įverčiais (t. y. atlikti grįžtamąjį patikrinimą) siekiant įvertinti ir padidinti rizikos valdymo proceso tikslumą ir veiksmingumą.
180. RVF vykdytojai turėtų įvertinti galimus rizikos mažinimo būdus. Teikiant ataskaitas valdymo organui turėtų būti teikiami ir pasiūlymai dėl tinkamų rizikos mažinimo veiksmų.

20.4 RVF vaidmuo nepatvirtintų pozicijų srityje

181. RVF vykdytojai turėtų nepriklausomai vertinti priimtinos rizikos ar ribų pažeidimus (be kita ko, nustatyti priežastį ir atlikti teisinę ir ekonominę faktinių pozicijos uždarymo, sumažinimo ar apsidraudimo išlaidų analizę, palyginti su galimomis pozicijos išlaikymo išlaidomis). RVF vykdytojai turėtų informuoti atitinkamus padalinius ir valdymo organą ir rekomenduoti galimas taisomąsias priemones. RVF vykdytojai turėtų būti tiesiogiai atskaitingi priežiūros funkciją vykdančiam valdymo organui, kai pažeidimas yra reikšmingas, nepažeidžiant RVF vykdytojų galimybių teikti ataskaitas kitų vidaus funkcijų vykdytojams ir komitetams.
182. RVF vykdytojai turėtų atlikti svarbų vaidmenį užtikrinant, kad sprendimas dėl jų rekomendacijos būtų priimtas atitinkamu lygmeniu, kad atitinkami padaliniai jo laikytųsi ir tinkamai atsiskaitytų valdymo organui ir rizikos komitetui, jei jis įsteigtas.

20.5 Rizikos valdymo funkcijos vadovas

183. RVF vadovas turėtų atsakyti už išsamios ir suprantamos informacijos apie riziką pateikimą ir valdymo organo konsultavimą, kad šis suprastų bendrą įstaigos rizikos pobūdį. Kalbant apie konsoliduotą padėtį, tas pats pasakytina apie patronuojančiosios įstaigos RVF vadovą.
184. RVF vadovas turėtų būti pakankamai patyręs ir nepriklausomas ir eiti pakankamai aukšto lygio pareigas, kad galėtų užginčyti sprendimus, turinčius poveikį įstaigos rizikos pozicijai. Jeigu RVF vadovas nėra valdymo organo narys, svarbios įstaigos turėtų paskirti nepriklausomą RVF vadovą, kuris neatsako už kitas funkcijas ir yra tiesiogiai atskaitingas valdymo organui. Jeigu, atsižvelgiant į I antraštinėje dalyje nustatytą proporcingumo principą, būtų neproporcinga paskirti asmenį, kuris atliktų tik RVF vadovo vaidmenį, šią funkciją galima sujungti su atitiktis užtikrinimo funkcijos vadovo darbu arba ją gali atlikti kitas pakankamai aukštas pareigas einantis asmuo, jeigu tarp sujungiamų funkcijų nėra interesų konflikto. Bet kuriuo atveju tas asmuo turėtų būti pakankamai autoritetingas, svarbus ir nepriklausomas (pvz., teisės skyriaus vadovas).
185. RVF vadovas turėtų turėti galimybę užginčyti įstaigos vadovybės ir valdymo organo priimtus sprendimus, o prieštaravimų pagrindai turėtų būti oficialiai įforminami dokumentais. Jeigu įstaiga nori suteikti RVF vadovui teisę vetuoti sprendimus (pvz., sprendimą dėl kredito ar investicijos arba ribos nustatymo), priimtus žemesniais nei valdymo organo lygmenimis, ji turėtų nustatyti tokios veto teisės taikymo sritį, klausimo iškėlimo aukštesniame lygmenyje arba apskundimo procedūras ir kaip dalyvaus valdymo organas.
186. Įstaigos turėtų sukurti sustiprintus sprendimų, dėl kurių RVF vadovas išreiškė neigiamą nuomonę, tvirtinimo procesus. Priežiūros funkciją vykdančias valdymo organas turėtų turėti galimybę tiesiogiai bendrauti su RVF vadovu pagrindiniais rizikos klausimais, įskaitant pokyčius, kurie gali neatitikti įstaigai priimtinos rizikos ir strategijos.

21 Atitikties užtikrinimo funkcija

187. Įstaigos turėtų įsteigti nuolatinę ir veiksmingą atitikties užtikrinimo funkciją atitikties rizikai valdyti ir paskirti asmenį, kuris būtų atsakingas už tą funkciją visoje įstaigoje (atitikties pareigūną arba atitikties užtikrinimo funkcijos vadovą).
188. Jeigu, atsižvelgiant į I antraštinėje dalyje nustatytą proporcingumo principą, būtų neproporcinga paskirti asmenį, kuris atliktų tik atitikties užtikrinimo funkcijos vadovo vaidmenį, šią funkciją galima sujungti su RVF vadovo darbu arba ją gali atlikti kitas pakankamai aukštas pareigas einantis asmuo (pvz., teisės skyriaus vadovas), jeigu tarp sujungiamų funkcijų nėra interesų konflikto.
189. Atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojai, įskaitant atitikties užtikrinimo funkcijos vadovą, turėtų būti nepriklausomi nuo jų kontroliuojamų verslo linijų ir vidaus padalinių, pakankamai autoritetingi ir svarbūs ir turėti pakankamai išteklių. Atsižvelgiant į I antraštinėje dalyje nustatytus proporcingumo kriterijus, šios funkcijos vykdytojams galėtų padėti RVF vykdytojai arba ją galima sujungti su RVF ar kitomis tinkamomis funkcijomis, pvz., teisės skyriumi ar žmogiškųjų išteklių skyriumi.
190. Atitikties užtikrinimo funkcijos darbuotojai turėtų turėti pakankamų žinių, įgūdžių ir patirties, susijusios su atitikties užtikrinimo ir kitomis svarbiomis procedūromis, ir turėtų turėti galimybę reguliariai mokytis.
191. Priežiūros funkciją vykdomas valdymo organas turėtų prižiūrėti dokumentais tinkamai įformintos atitikties politikos, apie kurią turėtų būti pranešta visiems darbuotojams, įgyvendinimą. Įstaigos turėtų įdiegti procesą, pagal kurį reguliariai vertintų jų veiklai taikytinų įstatymų ir kitų teisės aktų pakeitimus.
192. Atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojai turėtų teikti valdymo organui patarimus dėl priemonių, kurių reikia imtis siekiant užtikrinti taikytinų įstatymų, normų, reglamentų ir standartų laikymąsi, ir turėtų vertinti galimą bet kokių teisinės ar reguliavimo aplinkos pokyčių poveikį įstaigos veiklai ir atitikties užtikrinimo sistemai.
193. Atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojai turėtų užtikrinti, kad atitikties stebėseną būtų vykdoma pagal geros struktūros ir aiškiai apibrėžtą atitikties stebėsenos programą ir kad būtų laikomasi atitikties politikos. Atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojai turėtų atsiskaityti valdymo organui ir tam tikrais atvejais bendrauti su RVF vykdytojais įstaigos atitikties rizikos ir jos valdymo klausimais. Atitikties užtikrinimo funkcijos ir RVF vykdytojai turėtų tinkamai bendradarbiauti ir keistis informacija, kad atliktų jiems patikėtas užduotis. Valdymo organas ir RVF vykdytojai sprendimų priėmimo procesuose turėtų atsižvelgti į atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojų nustatytus faktus.
194. Remiantis šių gairių 18 skirsniu, atitikties užtikrinimo funkcijos vykdytojai, glaudžiai bendradarbiaudami su RVF ir teisės skyriumi, taip pat turėtų patikrinti, kad nauji produktai ir

naujos procedūros atitiktų galiojančią teisinę sistemą ir tam tikrais atvejais bet kokius žinomus planuojamus įstatymų ir kitų teisės aktų ir priežiūros reikalavimų pakeitimus.

195. Įstaigos turėtų imtis tinkamų veiksmų prieš sukčiavimą ar drausmės pažeidimus vidaus ar išorės lygmeniu (pvz., vidaus procedūrų, ribų pažeidimus).
196. Įstaigos turėtų užtikrinti, kad jų patrunuojamosios įmonės ir padaliniai imtųsi veiksmų siekdami užtikrinti, kad jų veikla atitiktų vietos įstatymus ir kitus teisės aktus. Jeigu pagal vietos įstatymus ir kitus teisės aktus negalima taikyti griežtesnių procedūrų ir grupėje įgyvendintų atitikties užtikrinimo sistemų, ypač jeigu pagal juos grupės subjektams draudžiama atskleisti būtiną informaciją ir ja keistis, patrunuojamosios įmonės ir padaliniai turėtų apie tai pranešti atitikties užtikrinimo pareigūnui arba konsoliduojančiosios įstaigos atitikties užtikrinimo vadovui.

22 Vidaus audito funkcija

197. Įstaigos turėtų įsteigti nepriklausomą ir veiksmingą vidaus audito funkciją (VAF), atsižvelgdamos į I antraštinėje dalyje nustatytus proporcingumo kriterijus, ir turėtų paskirti asmenį, atsakingą už šią funkciją visoje įstaigoje. VAF vykdytojai turėtų būti nepriklausomi, pakankamai autoritetingi ir svarbūs, turėtų pakankamai išteklių. Įstaiga turėtų visų pirma užtikrinti, kad VAF darbuotojų kvalifikacijos ir VAF išteklių, visų pirma jos audito priemonės ir rizikos analizės metodai, būtų pakankami atsižvelgiant į įstaigos dydį ir vietas, su įstaigos veiklos modeliu susijusios rizikos pobūdį, mastą ir sudėtingumą, veiklą, rizikos kultūrą ir priimtina riziką.
198. VAF vykdytojai turėtų būti nepriklausomi nuo audituojamos veiklos. Taigi VAF nereikėtų jungti su kitomis funkcijomis.
199. Remdamiesi rizika pagrįstu metodu, VAF vykdytojai turėtų nepriklausomai peržiūrėti ir pateikti objektyvų patikinimą dėl visos įstaigos veiklos ir padalinių, įskaitant užsakomąsias paslaugas, atitikties įstaigos politikai ir procedūroms bei išorės reikalavimams. VAF veiklos sričiai turėtų būti priskirtas kiekvienas grupės subjektas.
200. VAF vykdytojai neturėtų dalyvauti rengiant, atrenkant, nustatant ir įgyvendinant konkrečią vidaus kontrolės politiką, mechanizmus ir procedūras bei rizikos ribas. Tačiau tai neturėtų trukdyti valdymo funkciją vykdančiam valdymo organui prašyti vidaus audito funkcijos vykdytojų pateikti nuomonę su rizika, vidaus kontrolės priemonėmis ir taikytinų taisyklių laikymusi susijusiais klausimais.
201. VAF vykdytojai turėtų vertinti, ar 15 skirsnyje numatyta įstaigos vidaus kontrolės sistema yra veiksminga ir efektyvi. Visų pirma, VAF vykdytojai turėtų vertinti:
- įstaigos valdymo sistemos tinkamumą;
 - ar galiojanti politika ir procedūros vis dar pakankamos ir atitinka įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus bei įstaigai priimtina riziką ir strategiją;

- c. procedūrų atitiktį taikytiniems įstatymams ir kitiems teisės aktams ir valdymo organo sprendimų laikymąsi;
- d. ar procedūros įgyvendinamos tinkamai ir veiksmingai (pvz., sandorių atitiktį, faktiškai patiriamos rizikos lygį ir kt.); ir
- e. gynybos padalinių ir rizikos valdymo ir atitikties užtikrinimo funkcijų darbuotojų taikomų kontrolės priemonių ir teikiamų ataskaitų pakankumą, kokybę ir veiksmingumą.

202. VAF vykdytojai turėtų, visų pirma, tikrinti procesų, kuriais užtikrinamas įstaigos metodų ir technikos patikimumas, vientisumą ir vidaus modeliuose (pvz., rizikos modeliavimo ir apskaitinių įvertinimų srityje) naudojamas prielaidas ir informacijos šaltinius. Jie taip pat turėtų vertinti įgyvendinamų kokybinės rizikos nustatymo ir vertinimo priemonių ir rizikos mažinimo priemonių kokybę ir naudojimą.

203. VAF vykdytojai turėtų turėti galimybę visoje įstaigoje nekliudomai susipažinti su visais įrašais, dokumentais ir informacija, patekti į visas įstaigos patalpas. Tai pasakytina apie prieigą prie valdymo informacijos sistemų ir visų komitetų ir sprendimus priimančių organų posėdžių protokolų.

204. VAF vykdytojai turėtų laikytis nacionalinių ir tarptautinių profesinių standartų. Čia minimų profesinių standartų pavyzdys būtų Vidaus auditorių instituto parengti standartai.

205. Vidaus audito darbas turėtų būti vykdomas pagal audito planą ir išsamią audito programą pagal rizika pagrįstą metodą.

206. Vidaus audito planas turėtų būti rengiamas kartą per metus atsižvelgiant į metinius vidaus audito kontrolės tikslus. Vidaus audito planą turėtų tvirtinti valdymo organas.

207. Visoms audito rekomendacijoms tinkamais vadovybės lygmenimis turėtų būti taikoma oficiali paskesnių veiksmų procedūra siekiant užtikrinti tų rekomendacijų veiksmingą įgyvendinimą laiku ir apie jį pranešti.

VI antraštinė dalis. Veiklos tęstinumo valdymas

208. Įstaigos turėtų parengti patikimą veiklos tęstinumo valdymo planą siekdamas užtikrinti savo gebėjimą nuolat vykdyti veiklą ir apriboti nuostolius veiklai rimtai sutrikus.

209. Įstaigos gali įsteigti specialią nepriklausomą veiklos tęstinumo funkciją, pvz., kaip RVF dalį²⁶.

210. Įstaigos veikla vykdoma naudojant kelis itin svarbius išteklius (pvz., IT sistemas, įskaitant debesijos paslaugas, ryšių sistemas ir pastatus). Veiklos tęstinumo valdymo tikslas – sumažinti veiklos, finansines, teisines, su reputacija susijusias ir kitas svarbias pasekmes, kurių atsiranda

²⁶ Taip pat žr. Reglamento (ES) Nr. 575/2013 312 straipsnį.

dėl nelaimės arba ilgalaikio išteklių sutrikimo ir paskesnio įprastos įstaigos veiklos procesų sutrikimo. Kitomis rizikos valdymo priemonėmis gali būti siekiama sumažinti tokių incidentų tikimybę arba perkelti jų finansinį poveikį trečiosioms šalims (pvz., draudimo priemonėmis).

211. Siekdama parengti patikimą veiklos tęstinumo valdymo planą, įstaiga turėtų kruopščiai išnagrinėti jai kylančią rimtą verslo sutrikdymo riziką ir (kiekybiškai ir kokybiškai) įvertinti galimą jų poveikį, remdamasi vidaus ir (arba) išorės duomenimis ir scenarijų analize. Tokioje analizėje turėtų būti atsižvelgta į visas verslo linijas ir vidaus padalinius, įskaitant RVF, ir taip pat į jų tarpusavio priklausomybę. Analizės rezultatais reikėtų remtis nustatant įstaigos atsigavimo prioritetus ir tikslus.

212. Remdamasi tokia analize, įstaiga turėtų parengti:

- a. nenumatytų atvejų ir veiklos tęstinumo planus, kuriais siekiama užtikrinti, kad įstaiga tinkamai reaguotų į ekstremaliąsias situacijas ir galėtų užtikrinti didžiąją dalį savo veiklos, jeigu sutriktų įprastos veiklos procedūros; ir
- b. svarbiausių išteklių gaivinimo planus, kad įstaiga galėtų grįžti prie įprastų veiklos procedūrų per tinkamą laiką. Bet kokia likutinė rizika dėl galimų veiklos trikdžių turėtų atitikti įstaigai priimtina riziką.

213. Nenumatytų atvejų, veiklos tęstinumo ir gaivinimo planai turėtų būti įforminti dokumentais ir kruopščiai įgyvendinami. Dokumentai turėtų būti prieinami verslo linijose, vidaus padaliniuose ir RVF, turėtų būti saugomi sistemose, kurios būtų fiziškai atskirtos ir lengvai prieinamos nenumatytais atvejais. Turėtų būti užtikrinamas tinkamas mokymas. Planai turėtų būti reguliariai bandomi ir atnaujinami. Bet kokie sunkumai ar trikdžiai vykdant bandymus turėtų būti įforminami dokumentais ir nagrinėjami atitinkamai peržiūrint planus.

VII antraštinė dalis. Skaidrumas

214. Su strategijomis, politika ir procedūromis turėtų būti supažindinti visi atitinkami visos įstaigos darbuotojai. Įstaigos darbuotojai turėtų suprasti su jų pareigomis ir atsakomybe susijusią politiką ir procedūras ir jų laikytis.

215. Valdymo organas turėtų aiškiai ir nuosekliai informuoti atitinkamus darbuotojus apie įstaigos strategijas ir politiką, bent tuo lygmeniu, kuris yra būtinas, kad jie galėtų eiti savo pareigas. Tai gali būti daroma parengiant rašytines gaires, vadovus ar kitas priemones.

216. Jeigu pagal Direktyvos 2013/36/ES 106 straipsnio 2 dalį kompetentingos institucijos reikalauja, kad patronuojančiosios įmonės kasmet skelbtų savo teisinės struktūros ir valdymo bei įstaigų

grupės organizacinės struktūros aprašą, į tokią informaciją turėtų būti įtraukti visi grupės struktūros subjektai, kaip apibrėžta Direktyvoje 2013/34/ES²⁷, pagal šalis.

217. Turėtų būti skelbiama bent tokia informacija:

- a. įstaigų ir grupės struktūros, kaip apibrėžta Direktyvoje 2013/34/ES, vidaus organizacijos ir jos pokyčių apžvalga, įskaitant pagrindinius atskaitomybės ryšius ir atsakomybės sritis;
- b. bet kokie svarbūs pokyčiai po ankstesnio informacijos paskelbimo ir svarbių pokyčių datos;
- c. naujos teisinės, valdymo ar organizacinės struktūros;
- d. informacija apie valdymo organo struktūrą, organizaciją ir narius, įskaitant narių skaičių ir nepriklausomais laikomų narių skaičių, nurodant kiekvieno valdymo organo nario lytį ir kadencijos trukmę;
- e. pagrindinės valdymo organo atsakomybės sritys;
- f. priežiūros funkciją vykdančio valdymo organo komitetų sąrašas ir jų sudėtis;
- g. įstaigoms ir valdymo organui taikytinos interesų konfliktų politikos apžvalga;
- h. vidaus kontrolės sistemos apžvalga ir
- i. veiklos tęstinumo valdymo sistemos apžvalga.

I priedas. Aspektai, į kuriuos būtina atsižvelgti rengiant vidaus valdymo politiką

Remdamosi III antraštine dalimi, dokumentais įformindamos vidaus valdymo politiką ir priemones, įstaigos turėtų atsižvelgti į toliau nurodytus aspektus:

1. Akcininkų struktūra
2. Grupės struktūra, jei taikytina (teisinė ir funkcinė struktūra)

²⁷ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/34/ES dėl tam tikrų rūšių įmonių metinių finansinių ataskaitų, konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir susijusių pranešimų, kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/43/EB ir panaikinamos Tarybos direktyvos 78/660/EEB ir 83/349/EEB (OL L 182, 2013 6 29, p. 19).

3. Valdymo organo sudėtis ir veikimas
 - a) atrankos kriterijai
 - b) skaičius, kadencijos trukmė, rotacija, amžius
 - c) nepriklausomi valdymo organo nariai
 - d) vykdomieji valdymo organo nariai
 - e) nevykdomieji valdymo organo nariai
 - f) vidinis užduočių paskirstymas, jei taikytina
 4. Valdymo struktūros ir organizacinė schema (nurodant poveikį grupei, jei taikytina)
 - a) specialieji komitetai
 - i. sudėtis
 - ii. veikimas
 - b) vykdomasis komitetas, jei yra
 - i. sudėtis
 - ii. veikimas
 5. Pagrindines užduotis atliekantys asmenys
 - a) rizikos valdymo funkcijos vadovas
 - b) atitikties užtikrinimo funkcijos vadovas
 - c) vidaus audito funkcijos vadovas
 - d) vyriausiasis finansininkas
 - e) kiti pagrindines užduotis atliekantys asmenys
 6. Vidaus kontrolės sistema
 - a) kiekvienos funkcijos aprašymas, įskaitant organizaciją, išteklius, svarbą ir autoritetingumą
 - b) rizikos valdymo sistemos aprašymas, įskaitant rizikos strategiją
 7. Organizacinė struktūra (nurodant poveikį grupei, jei taikytina)
 - a) veiklos struktūra, verslo linijos ir kompetencijų bei atsakomybės paskirstymas
 - b) užsakomosios paslaugos
 - c) produktų ir paslaugų asortimentas
 - d) geografinė veiklos aprėptis
 - e) nemokamas paslaugų teikimas
 - f) padaliniai
 - g) patronuojamosios įmonės, bendrosios įmonės ir kt.
 - h) lengvatinio apmokestinimo centrų naudojimas
 8. Elgesio kodeksas (nurodant poveikį grupei, jei taikytina)
 - a) strateginiai tikslai ir įstaigos vertybės
-

- b) vidaus kodeksai ir normos, prevencijos politika
 - c) interesų konfliktų politika
 - d) informavimas apie pažeidimus
9. Vidaus valdymo politikos statusas, nurodant datą
- a) parengta
 - b) paskutinį kartą pakeista
 - c) paskutinį kartą vertinta
 - d) patvirtinta valdymo organo